Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 128 ◆ Четвер, 4 липня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

У ПРЕС-ЦЕНТРІ Міністерства закордонних справ УРСР відбувся брифінг, на якому було, зокрема, повідомлено, що 12—13 липня збереться засідання Всесвітньої організації охорони здоров'я. Головна його мета — вивчення впливу наслідків чорнобильської аварії на здоров'я людей та відновлення членства УРСР в цій організації після виходу з неї у 1949 році.

Було зазначено, що румунський парламент подав заяву урядові СРСР щодо наслідків пакту Ріббентропа — Молотова для нашої країни, в якій фактично висуваються територіальні претензії до нашої республіки.

Потім узяв слово новий постійний представник України РСР при ЮНЕСКО О. Сліпченко, призначений на цей пост Президією Верховної Ради республіки, який відзначив новий підхід України до цієї організації, а саме: ставлення як не до арени ідеологічного протистояння, а як до центру мобілізації інтелектуальної еліти.

Особливу увагу було звернуто на реакцію всесоюзної та української преси на репортаж політичного оглядача Всесоюзного телебачення В. Кондратьєва про поїздку делегації Верховної Ради УРСР до Німеччини. Зазначалося, що найбільш аргументований коментар з цього приводу був опублікований в «Голосі України» 2 липня цього року.

ЛІТА І ЛІТО

Можливо, зовсім не випадково ці старі слова, що означають «рік» і «пору року», звучать у нашій мові цілком однаково.

Може, колись роки були теплими, як літо?

А може — серйозніше, і таємниця в тім, що рік минає так само швидко, як і літо?

Хто зна...

В усякому разі не випадково старі люди у нас звуться літніми — бо несуть у собі тепло прожитих літ, тепло, ласку якого кожен з нас знає змалку.

Чи не тому здається, що у дитинстві зими були теплішими, а літа — довшими? Якраз настільки, щоб ми самі зуміли когось зігріти, коли станемо літніми.

Віталій ЖЕЖЕРА.

Фото Олекси ВАЩЕНКА.

КОНВЕРСІЯ — ЦЕ НЕ ПРОСТО

ПЕРЕБУВАННЯ Л. КРАВЧУКА У ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

◆

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

◆

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64.

листів — 441-82-05, 441-29-61.

економіки — 441-88-07.

аграрний — 441-86-18.

міжнародний — 446-91-20.

охорони здоров'я 441-88-06.

соціальних питань 441-88-05.

екології — 441-88-59.

культури — 441-86-44.

спорту — 441-88-08.

інформаційний — 446-61-13, 441-86-20.

історії України — 441-88-62.

військових питань — 441-88-52.
реклами — 441-89-44.

бухгалтерія — 441-84-00.

◆

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

◆

Індекс 60955

Тираж 184200

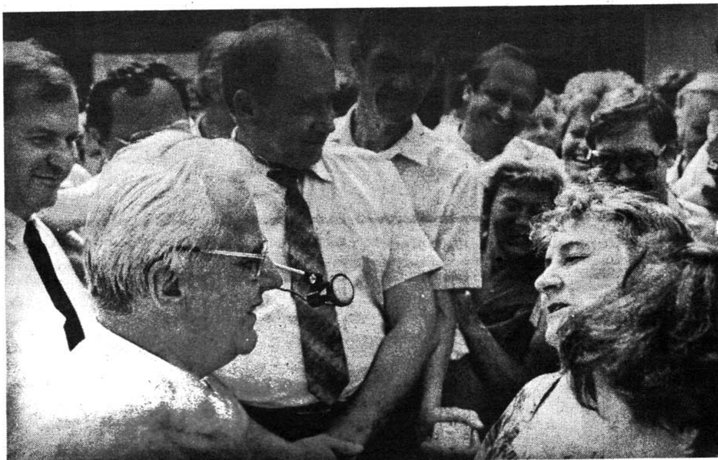
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу на 16 сторінках.

По приїзді у Дніпропетровськ Л. Кравчук взяв участь у роботі п'ятої сесії обласної Ради народних депутатів двадцять першого скликання.

У виступі на сесії він наголосив на необхідності тісніших ділових зв'язків між депутатами різних рангів. Сьогодні це дуже важливо. бо одними розмовами справі не зарадиш. Становище можна поліпшити тільки при єдності усіх державних структур влади, єдності усіх політичних сил на Україні.

Значна частина його виступу була присвячена питанням Союзного договору. Вся попередня світова історія свідчить, підкреслив Леонід Макарович, коли народ не буде господарем на своїй території, то не зможе розв'язати всі ті проблеми, які стоять перед ним. Тому цілком природним є прагнення народу України мати свою незалежну суверенну державу у Союзі держав, з якими історично склалися економічні, політичні та інші зв'язки. Центр має зрозуміти, що цей процес неминучий. І Союз держав має базуватися насамперед на інтересах народів цих держав. Тому Верховна Рада УРСР ще раз продемонструвала свій твердий намір служити волевиявленню народу, який сказав своє вагоме слово під час березневого референдуму.

Л. Кравчук розповів про концепцію нової Конституції України, впровадження президентської форми правління, антикризову програму, відповів на запитання депутатів.

Що насторожує і що не може не хвилювати? За ці три дні не було жодної аудиторії, з якою зустрічався Леонід Макарович. де б йому не задавали запитання про «бандерівців» зі Львова», про «фашистський рух», який буцімто набув загрозливих розмахів на Західній Україні. Підстава для таких запитань була одна — телевізійні сюжети по Центральному телебаченню у програмі «Час».

Л. Кравчук різко засудив подібну збоченість ЦТ, яке, показуючи молодих хлопців у спецформі, що зібралися в Тернополі, зробило з них військове озброєне формування. Хоча насправді на Західній Україні немає жодного озброєного формування. Якщо не рахувати, звичайно, міліцію і Прикарпатський військовий округ.

Показуючи ітенрв'ю з людиною, яка ненавидить Радянську владу і готова хоч сьогодні зі зброєю в руках боротися проти неї, ЦТ нев'язливо дає зрозуміти, що там усі такі.

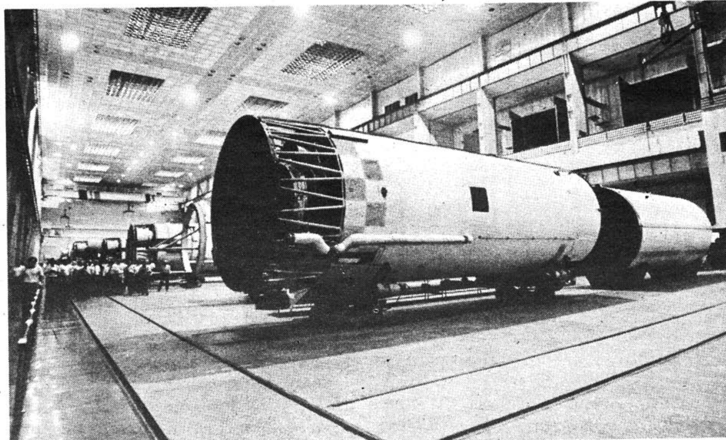
Безперечно, і такі там є. Але їх небагато. І їхні дії у спеціальній постанові засудила Львівська обласна Рада народних депутатів. Такі «радикали» не користуються широкою підтримкою серед населення Західної України.

І те, що Центральне телебачення виловлює тільки «смажені» факти із багатогранного життя Галичини, аж ніяк не сприяє стабілізації життя у республіці. Ведмежу послугу нам робить ЦТ.

Потім Л. Кравчук відвідав виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод». Ще зовсім недавно довкола цього підприємства складалася незвична ситуація. З одного боку, воно було, а з другого — його начебто і не існувало в природі. Причина зрозуміла. Південний машинобудівний — ракетобудівне підприємство. З його воріт виходять міжконтинентальні балістичні ракети. Перші ракети С. Корольова зійшли з конвейєра саме цього заводу. Свого часу головним конструктором машинобудівного працював вірний соратник Корольова М. Янгель.

Колектив дніпропетровських ракетобудівників одним з перших став на рейки конверсії. В цілому південномашівці розуміють, що гонка озброєнь — це петля на шиї народу, але так, як чинить союзний уряд у питаннях конверсії, не лізе ні в які ворота. Проголосивши конверсію, уряд не запропонував більш-менш чіткої програми. Тому все доводиться робити самотужки. А це дуже важко навіть для такого гіганта. Головне у ході конверсії не втратити виробничий потенціал, висококосвічені і підготовлені кадри тощо. Сьогодні це вдається. А завтра? Як втримаєш людей, коли середня зарплата навіть на цьому гіганті — на восьмому-дев'ятому місці серед підприємств, організацій установ Дніпропетровська. Одержавши квартиру (завод левову частку своїх прибутків відпускає на соцкультпобут), люди йдуть у ті колективи, де весь прибуток йде на зарплату. Аякже: квартиру вже ж мають за рахунок Південного машинобудівного...

З 1988 року обсяг виробництва товарів для народу зріс на цьому підприємстві у 2,5 раза. Хто сьогодні не знає їхніх тракторів, хто не мріє про кухонну машину «Мрія», мікрохвильову «Мрія», соковижималку «Струмок», дитячий велосипед «Гном», красиві складні парасольки тощо, — всього близько 60 найменувань. Виготовляють дніпропетровці унікальну переробну техніку для АПК. Планують освоїти серійний випуск тролейбусів.

Причому ряд великих підприємств України готові працювати з ними в одній упряжці. Екологічно чистий транспорт — тролейбус — потрібний всім.

Л. Кравчук відвідав конструкторське бюро, цех виготовлення тракторів, інструментальний, складальний цех міжконтинентальних ракет. Він виступив на зустрічі із представниками трудових колективів підприємства.

Під час перебування Голови Верховної Ради УРСР у Харкові і Дніпропетровську його супроводжували керівники обласних і міських Рад народних депутатів, керівники обласних організацій Компартії України.

Леонід БРОВЧЕНКО,
Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Парламентська хроніка

ЖНИВА НА ПАРЛАМЕНТСЬКІЙ НИВІ

РАНКОВЕ ЗАСІДАННЯ 3 ЛИПНЯ

Цей день роботи українського парламенту, мабуть, став рекордним за своїми результатами. За якихось кілька годин прийнято цілий пакет постанов і законів, що зачіпають інтереси кожного з нас, як і діяльність цілих галузей народного господарства.

Серед них особливий вибух дискусій припав на обговорення законів про підвищення соціальних гарантій трудящих, про мінімальний споживчий бюджет та про індексацію доходів населення.

З приємністю можна зауважити, що ці закони прогресивніші, ніж ті, що по аналогії обговорювалися у Верховній Раді СРСР. Тепер, після прийняття цих законів, мінімальний розмір пенсій буде рівнятися мінімальному розміру заробітної плати і становитиме 185 карбованців на місяць без будь-яких відрахувань. Не густо, звичайно, при такому стрибку цін на споживчому ринку, але все-таки люди без додаткових засобів до існування трохи легше зводитимуть кінці з кінцями.

Важливим доповненням до цього закону буде прийнята система індексації грошових доходів населення, яка гнучко реагуватиме і на несподівані повороти цінової політики, і на потреби окремих категорій людей, що вимагають додаткової допомоги. Цих законів уже давно чекали, вони згадувалися мало не кожного дня нашими депутатами, і ось, нарешті, з 1 жовтня нинішнього року вони набирають чинності.

...А почалося ранкове засідання тим, що народні обранці хвилиною мовчання вшанували пам'ять шахтарів, які загинули під час аварії на шахті «Південнодонбаська № 1» об'єднання «Донецьквугілля». У своєму виступі Голова Верховної Ради України Л. Кравчук сказав, що керівництво республіки зробить усе необхідне, щоб пом'якшити біль і скорботу шахтарських сімей, що зазнали непоправних втрат...

А далі, як з лантуха, посипалися депутатські заяви. Одна з них стосувалася неподобств, які кояться нині в деяких вузах, коли перед абітурієнтами виставляються рахунки за навчання у кілька тисяч карбованців. Реакція сесійного залу була оперативна: розібратися в цих фактах і заборонити будь-які подібні дії у вузах України.

Поет Роман Лубківський заявив рішучий протест проти тенденційних виступів програми «Время».

— Звертаю вашу увагу на те, — сказав він, — що всесоюзне телебачення, зокрема редакція програми «Время», щовечора веде цілеспрямовану антиукраїнську кампанію в ефірі. Вихоплюючи з потоку подій окремі факти, які не відображають усього спектра життя, редакція «Времени» намагається надати їм необ'єктивного тлумачення.

Цей ідеологічний пресинг має на меті одне: відвернути увагу мільйонів людей від розвалу тоталітарної системи, зміцнити шовіністичні, антиукраїнські інстинкти в обивателя. Цілеспрямованість цих акцій є ні чим іншим, як ідеологічним забезпеченням можливої розправи над державним суверенітетом республіки, компрометацією демократичних перетворень в Україні.

Вимагаю: Комісії з питань гласності підготувати проект постанови Верховної Ради з цього приводу; прокуророві М. О. Потебеньку порушити кримінальну справу протк редакції програми «Время» за розпалювання міжнаціональної та міжрегіональної ворожнечі; відповідним урядовцям вирішити питання про позбавлення акредитації на території України її кореспондентів — творців політичних провокацій.

І по цій заяві було доручено розібратись і запропонувати певні рішення постійній Комісії Верховної Ради.

Пролунали заяви про становище в Югославії, про міграційну політику в південних областях України та інші. Зрештою, зійшлися на тому, що назбиралось немало злободенних питань, які треба обговорити на «різному».

Нелегко пішло обговорення і по першому пункту порядку денного — про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР про республіканський бюджет. Зрозуміло, що найбільшу увагу депутатів привернуло саме те місце проекту постанови, де йшлося про скорочення бюджетного дефіциту. Адже щоб мати якісь гроші при слабенькому гаманці, їх треба десь відібрати. А «десь», як і слід було чекати, це наші підприємства, котрі і так ледь животіють. Отут і схрестилися списи промовців. Зрештою, після довгих дискусій вирішено було ще раз попрацювати над проектом в Комісії і в Кабінеті міністрів, а згодом ще раз до нього повернутися.

Закінчилось ранкове засідання прийняттям Закону про референдуми, постановою Верховної Ради про захист споживчого ринку та інших документів.

Рясним на урожай, одне слово, було ранкове засідання.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

ПРОВЕЛИ У ВІЧНУ ЗМІНУ...

У Донбасі стоїть страшенна спека. Червона артерія градусника пульсує на позначці 40. Важко дихати пропеченим наскрізь повітрям. Одна надія на дощ...

А як же було їм там — під землею, у 50-градусному, оповитому газом, димом, пилюкою полоні? На що сподівалися у тій вогненній стихії? На автоматичну установку гасіння пожежі, яка чомусь так і не встигла спрацювати? На саморятувальники, що повністю не захищають органи дихання від навколишнього середовища? Певне, що ні. Шахтарі вже так звикли: покладатися на самих себе, на свій гарт, на своє прагнення щозміни, за будь-яких обставин вибиратися з-під землі живими, спрагло ковтати свіже повітря, а після лазні повертатися знайомою стежиною до рідної домівки, де чекають з вірою і тривогою.

Та того чорного дня «не вийшли» вони з шахти. 32 гірники з «Південнодонбаської» № 1. 31 тіло підняли на шахтне подвір'я гірничорятувальники. Один, Василь Костюк, на вчора — ще безвісти пропалий. Надії на те, що він живий, — обмаль. Та поки його не знайдено, живого чи мертвого, на шахті не починають активного гасіння пожежі. Такий тут закон: не відшукали в лаві останню людину — не приступають до активних дій по ліквідації будь-якої аварії...

Трагедія на «Південнодонбаській» № 1 — це страшна подія. А, здавалось, нічого не віщувало біди. У суботу шахта, на якій працюють 5.600 чоловік і щодобово видобувають близько п'яти тисяч тонн вугілля, працювала у звичному режимі. Тривала друга зміна, коли в західному конвеєрному штреку, до якого примикають декілька лав, на глибині 355 метрів загорівся стрічковий конвеєр. У зону пожежі потрапили 200 шахтарів. Вогонь розповсюджувався на дедалі більшу відстань. Димова отрута заповнювала виробітки, якими із небезпечної зони поспішали на «свіжий струмінь» гірники. Більшість з них врятувалася. Але не всі. Постраждали ті, хто працював поблизу епіцентру пожежі, кому для врятування необхідно було подолати півтори тисячі метрів загазованого підземного тунелю. Тіла загиблих підняли на поверхню гірничорятувальники...

Загальна картина однієї з найстрашніших трагедій в історії шахтарського Донбасу ніби прояснюється. Що стосується з'ясування її причин, то тут усе набагато складніше. Як вважає заступник директора Всесоюзного інституту гірничорятувальної справи Б. Грядущий, поки що робити категоричні висновки передчасно. Спочатку треба ліквідувати пожежу.

П'ятий день «Південнодонбаська» № 1 не працює. Зростають матеріальні збитки. Та коли це можна врешті-решт надолужити, то життя людського уже не повернути...

Півтори години, проведених мною в автобусі маршруту Донецьк — Вугледар, було задосить, щоб переконатися: то рейс скорботи. Пасажири пригнічено мовчали, похилого віку водій не вимагав квитків, раз-у-раз гальмував, і в задуху автосалону тихо піднімалися жінки в чорних хустинках з вінками та квітами, суворі чоловіки з очима, підведеними нелинюючим траурним кольором донецького вугілля. Так було на Рудченковому, на Петрівці, в Мар'їнці, Павловці, Костянтинівці. Люди їхали провести в останню дорогу загиблих шахтарів Вугледара...

— На похорони? — запитав мене пошепки хлопецьсусіда і, отримавши ствердну відповідь, сумно зітхнув. — Я ось теж їду прощатися зі своїм вчителем... Володимир Миколайович працював на шахті «Південнодонбаська» у вибої. А після роботи вів танцювальний гурток народного фольклорного ансамблю «Жартівники» в нашому Павлівському сільському клубі. Тож я один з багатьох його учнів.

А 25-тисячний шахтарський Вугледар прощався в спекотну післяполудневу годину зі своїми десятьма загиблими... Ніби ручаї горя, з двох сторін, двома руслами з центральної вулиці міста заповнювали траурні процесії: посеред живих людських берегів завмирали на мить скорботні ріки. Прощалися із загиблими вугледарівці — знайомі, незнайомі, рідні, далекі. Звуки тужливого похоронного маршу уже торкнулися гіркоти полинового окрайця донецького степу. Звідси — крізь завісу важкого липневого вару — три кілометри до кінцевої зупинки, до місцевого кладовища...

Нещадна спека. Десять ям, викопаних мертвим живими. Сіро-білі фото в темному обрамленні, безсилий плач матерів, голосіння молодих дружин, тисячі і тисячі людей, панахидний спів, траурний мітинг. Усе, здалося, перемішалося...

Наче важкі воскові краплі прощальної свічки, падають на чоло загиблим, торкаються притупленої горем свідомості слова виступаючих.

— Україна, її уряд сумують разом з вами... Причини аварії будуть з'ясовані. І не тільки заради пам'яті загиблих, але щоб подібна трагедія більше не повторилася... Ми зустрінемося із сім'єю кожного загиблого, чим зможемо, допоможемо... Наш народ завжди у важку хвилину згуртовувався. Ось і сьогодні такий момент... Нам треба об'єднатися, щоб більше не було таких бід, щоб не гинули кращі. Хай донецька земля буде їм пухом...,— сказав перший заступник Прем'єр-міністра республіки К. Масик.

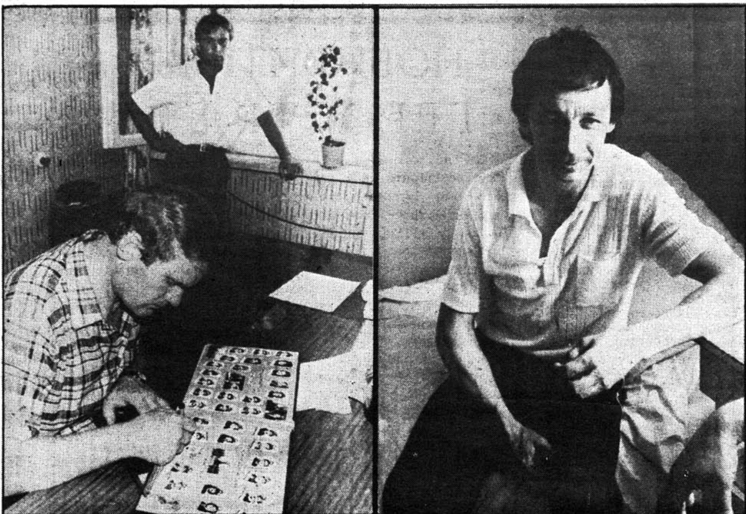
— Сім'ям загиблих подаємо необхідну допомогу, то шахтарська традиція... Вибачте, що, можливо, не все робили для вас раніше...,— обіцяє, і водночас вибачається директор «Південнодонбаської» № 1 І. Бугара.

Лунають слова скорботи, правди, докору... Горе, відчай, страшна втрата спіткали сім'ї загиблих. Безутішні дружини і матері. Назавжди залишилися в їхніх серцях, пам'яті найближчі, кохані, потрібні їм у житті люди — Валерій Бацаєв, Володимир Білий, Сергій Калиниченко, Микола Корнєв, Олександр Одін, Євген Сулима, Олександр Чухно, Петро Юков...

Не у звичній шахтарській кліті, а в затісній труні щезли гірники під землею. В день трауру вся Донеччина, тисячі людей, що зібралися гиблих. Вічна пам'ять!.. на цвинтарі, проводжали загиблих.

Усім, хто хоче допомогти сім'ям загиблих донецьких шахтарів, повідомляємо рахунок, на який вони можуть переказати гроші: № 205302 Мар'їнське відділення Агропромбанку, м. Мар'їнка, Донецька область, МФО 334196.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Вугледар
Донецької області.

На знімках: Вчора разом опускалися в шахту... Більше трьох годин Костянтин Срига залишався в штреці без доступу повітря. Його вдалося врятувати.

Телеграфним рядком з Черкас

МОБІЛІЗАЦІЯ

Затяжні дощі змили й замулили значні площі ягідних, овочевих та інших культур, спричинили вилягання хлібів. Ситуація ускладнилася тим, що господарства не забезпечені пальним і мастилами, недоодержали 335 автомобілів, 100 комбайнів та іншу сільськогосподарську техніку.

Черкаська обласна Рада зобов'язала обласних і районних керівників мобілізувати все працездатне населення, в тому числі студентів, учнів ПТУ і школярів, на врятування врожаю.

ПИЙТЕ СОКИ, ШКОЛЯРІ

Чорнобаївська районна Рада ухвалила: колгоспи і радгоспи повинні забезпечити заготівлю для місцевих шкіл соків, компотів, сухофруктів тощо. Будь-яку націнку на ці продукти суворо заборонено.

ЯБЛУКА БЕЗ ГЕРБІЦИДІВ

Колгосп імені Шевченка Чорнобаївського району, який в основному спеціалізується на вирощуванні яблук, повністю відмовився від гербіцидів для обприскування садів.

СПАСИБІ, МАГАДАНЦІ!

Завдяки пошуковій роботі слідопитів Магаданської середньої школи № 1 стало відомо місце могили Драй-Хмари. Вона — в селищі Ларюково під Магаданом. Про це повідомила керівник клубу «Поиск» Тамара Сергеєва у листі до школярів Малоканівецької неповної середньої школи, односельчанином яких був видатний український поет.

Володимир ОЛЕФІРЕНКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Ласкаво просимо

«ПОЛІТИКИ ВИПАДКОВО НЕ ПРИЇЖДЖАЮТЬ»...

Недавно у Києві побували заступник голови фракції ХДС/ХСС бундестагу Міхаель Глос і депутат цього парламенту Рейнхард Майєр цу Бентруп.

Гості виявили великий інтерес до найрізноманітніших сфер діяльності українського парламенту, особливо ж до роботи комісій, які займаються питаннями зовнішньоекономічних зв'язків, конверсії, розвитку сільськогосподарського виробництва, науки і культури. І навіть побували в приміському радгоспі.

Чим викликаний такий інтерес депутатів бундестагу, яка мета цього візиту? Кореспондент «Голосу України» зустрівся з Міхаелем ГЛОСОМ і Рейнхардом Майєром цу БЕНТРУПОМ.

Міхаель Глос: — Політики випадково не приїжджають. А приїхали ми з метою одержання інформації що називається з перших рук. Адже надходить вона переважно з центру, з Москви, і в основному про події в «больових» точках. А от про мирний розвиток процесів перебудови, зокрема, на Україні, знаємо мало, незважаючи на те, що в республіці багато робиться для набуття не декларативного, а справжнього суверенітету.

— І які ж враження?

— Враження хороші. Приймаються нові закони, хоч і повільно, але здійснюється процес позитивних перетворень на шляху до суверенності і незалежності. Приємно те, що ми переконалися: все, що робиться, не ущемлює інтереси інших людей.

— Ви відвідали один з приміських радгоспів — тепличне господарство, що забезпечує столицю України овочами. І хоч це господарство одне з кращих, проте має немало проблем. Як, на ваш погляд, можна їх позбутися?

Рейнхард Майєр цу Бентруп: — У вас є чудове прислів'я — в чужий монастир зі своїм уставом нема чого ходити. Я не можу видавати рецепти, але про деякі спостереження скажу. У вас не вистачає конкуренції, яка змушувала б «крутитися», шукати вигоду. Крім того, всі соціальні питання теж повинен вирішувати радгосп. У нас цим займаються німецькі общини.

Проте ми помітили, що у керівників радгоспу велике прагнення підвищувати продуктивність виробництва, хоч, як нам здалося, вони намагаються робити це не дуже сучасними методами. Та інакше й бути не може...

— Чому?

— Мені здалося, що в господарстві недостатньо, або й немає сучасно підготовлених кадрів, які могли б управляти по-новому. І все ж дізналися чимало нового, що допоможе нам налагодити і підтримувати зв'язки з Україною.

— А є такі наміри?

Міхель Глос: — Звичайно. У нас величезний інтерес до України. Розглядаємо вашу республіку як одного з потенційних партнерів в економічній, культурній галузях. Незважаючи на нинішню кризову ситуацію, вважаємо, що в України хороша перспектива стати членом спільного ринку, надійним партнером в європейських справах.

Інтерв'ю взяла Валентина ПИСАНСЬКА.

* * *

На знімку: депутати бундестагу Міхаель Глос і Рейнхард Майєр цу Бентруп у Києві.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Собори наших душ

ЗАЦВІТЕ КАЛИНА БІЛЯ ХРАМУ

Другий Всесвітній Собор Української Духовної республіки розпочав свою роботу минулої суботи в Києві. Теплохід «Маршал Рибалко» з делегатами на борту попрямував за маршрутом Київ — Канів — Черкаси — Дніпропетровськ (Січеслав) — Запоріжжя (Хортиця).

...Дніпровські крутосхили Трахтемирова — столиці козацької слави — вінчала колись Троїцька церква. Знищили її у 30-і роки. «Зняли дзвони, — згадує старенька бабуся Ганна, — і довго лежали вони на пристані. Ікони повикидали... Храм перетворили на комору. А коли німця гнали, розібрали на бліндажі. Ось так і живемо без церкви».

Буде у Трахтемирові храм на тому ж самому місці, де стояв Троїцький. Будуватиме його Українська Духовна республіка. Тож і приїхали делегати Собору, щоб освятити наріжний камінь храму, покласти тут землю із Печерської Лаври.

— Освятили камінь молитовним словом, кобзарською піснею, а неподалік посадили калину. Не гірка вона, а солодка. Закінчилася кривда землі Української, народ пробуджується і прагне творити і діяти у злагоді, — з такими словами звернувся до громади провідник УДР Олесь Бердник. — Відродить Українська Духовна республіка столицю козацьку. Будуть тут музеї народознавства та етнографії, а також національна школа. Для цього в Української Духовної республіки є всі можливості.

— Калину ми посадили уже не гірку — солодку, — розповідає Анатолій Потопальський, який в УДР очолює новостворений Центр оздоровлення і відродження народів України. — Паростки калини вирощені співробітниками Інституту молекулярної біології та генетики у співпраці із фахівцями Центрального ботанічного саду Академії наук УРСР. Науковці використали нові методи молекулярної біології, зокрема, внесення генетичної інформації і цілеспрямованої дії. Ця калина і ростиме на славу у Трахтемирові. Таким чином ми одержуємо різні рослини, які фіксують атмосферний азот і тому не потребують мінеральних добрив. Вже маємо таке жито, просо, пшеницю. Ці сорти проходять у нас випробування протягом десяти років і деякі з них затверджені, скажімо, жито «Славутич».

Це лише один з напрямів діяльності Центру оздоровлення і відродження народів України, що має намір заробляти кошти для подальшого становлення Української Духовної республіки.

Уже в Каневі на Чернечій горі делегати Собору вклонилися Т. Г. Шевченкові. Невеликий концерт під теплим літнім дощем увінчав цей схід. Теплохід узяв курс на Черкаси.

Вікторія СВІТЛАНОВА.

Факт

УКРАЇНА ДЛЯ... КОГО?

29 червня поточного року у Львові вібулася п'ята сесія Української міжпартійної асамблеї (УМА). Її було приурочено до 50-ї річниці Акту відновлення Української державності та першої річниці самої асамблеї.

Про те, що Українську державу відновлювали з ласки і під егідою фашистської Німеччини, яка відразу, тільки-но ініціатори відновлення спробували діяти самостійно, розігнала і державу, і її прихильників, говорили делегати стримано і неохоче.

Перед початком роботи делегатів та гостей благословили на добро священики Української автокефальної православної та Української греко-католицької церков.

Юрій Микольський, заступник голови УМА, виступаючи перед делегатами, зазначив, що ідея консолідації різних партій, які вважають український націоналізм своєю ідеологією, виявилася плідною. «До нас приєднуються перспективні молодіжні організації. З нами робочий рух. З нами визвольні сили Грузії, Вірменії, Прибалтики, чий досвід глибоко аналізуємо» — зазначив промовець.

У свою чергу, голова виконавчої ради УМА Віктор Мельник сказав, що працювати доводиться у важких умовах, коли ряди ворогів поповнилися й за рахунок демократів.

На сесії було розглянуто «Політичну резолюцію» та «Економічну платформу». Промовці сконцентрували увагу на основних розходженнях у підходах до питань економічного будівництва між націоналістами і демократами.

На сесії були присутні ветерани національно-визвольної боротьби Ярослава Стецько, Василь Кук, гості з інших республік, представники американського студентства.

На думку учасників п'ятої асамблеї, всі заходи УМА мають сприяти зростанню рядів тих, хто «готовий вести безкомпромісну боротьбу до того часу, поки під червоно-чорний прапор не стане вся Україна від Сяну по Кавказ».

Одного делегати сесії, здається, не врахували і не бажали враховувати: коли скрізь шукаєш ворогів, дуже важко знайти прихильників. Крім того, певно, претендуючи на монополію ідеї та на Україну «від Сяну до Кавказу», слід запитати й думку українського та інших народів з цього приводу.

Ігор ТИМОФЄЄВ.

Отакої!

НОВІ ВИТІВКИ ГЕРОСТРАТА

Довго не матимуть можливості перевірити свою сміливість юні луганці. Згорів «лабіринт жахів» у центральному парку міста. Нашпигований синтетикою, атракціон довго горів синім полум'ям і чадів токсичним димом.

Видовище полоскотало нерви і пожежникам, і юрбі роззяв, які ледь не поплатилися за надмірну цікавість. З павільйону «сміливості» вогонь перекинувся на зал гральних автоматів, влаштований у салоні літака «АН-24». Загроза чаїлася не в утраті чималих матеріальних цінностей, а в безпечності, з якою свого часу на дитячому майданчику встановили списаний повітряний лайнер, не промивши як слід вмонтовані у крила паливні баки. Добре, що концентрація парів авіаційного пального виявилася все ж недостатньою для вибуху.

За гарячкою було не до з'ясування обставин пожежі. А кинулися — підпалювачів і слід прохолов.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».

Луганськ.

Телегра...
зі Львов...

ДЕ ЗГОД...

Відбулас... сесія ... Бродівсько... її самор... ський кор... во. й виб... бралися, х... майже од... сували за ... райради ... відзначили ... кагодинне ... було резу... попередній...

«АТЬ-ДВА... «ЛЮЛІ-ЛІ...

У прийд... ному р... ського ... ні крав... муть авто... Педколект... рисніше їм... ми домовол... подині, ма...

Від поч... підготовки ... ті й інші ...

ІДИ, ІДИ, ...

Заступни... конком... Л... грома... ласті не ... зловісним ... політикані... гектарів рі... нам, а во... несприятли... ально-політ... того, о... давати ... ський фон... всі холоди... нені.

РЕЖИМ ...

На бриф... Раді було ... личанам д... потужної «... ли в особі... Вячеслава ... став жертв... тичного те... нився ... міокар... ливий пере... він щосил... солідувати ... гострі дис... рою...

Лікарі ... організм ... можний ... опір хворо...

Ок...
власний ...
«Голосу ...

Від наш...
вашому...

М'ЯСО...

Цю звіст... селищної Р... канич: на ... новець, що ... вого, в колг... йдено 10 ту... рову. Жите... сіл гублять... чи в якому... прискіплива... «зайву» ху... «тіньовики»... у когось на...

Це з'ясо... куратура.

М...
власний ...
«Голосу ...
Закарпат...

Ласкаво просимо

...ДКОВО НЕ ПРИЇЖДЖАЮТЬ»...

...акції ХДС/ХСС ...ламенту Рейн-
...мітніших сфер ...ж до роботи ...ьоекономічних ...го виробниц- ...міському рад-
...ндестагу, яка ...їни» зустрівся ...БЕНТРУПОМ.
...цю України ...ч це госпо- ...кращих, про- ...проблем. Як, ...я, можна їх
...айєр цу Бен- ...є чудове при- ...кий монастир ...ом нема чо- ...не можу ви- ...н, але про де- ...ення скажу. ...тачає конку- ...мушувала б ...шукати виго- ...всі соціаль- ...теж повинен ...лгосп. У нас ...ься німецькі
...мітили, що у ...госпу велике ...нищувати про- ...виробництва, ...здалося, вони ...бити це не ду- ...методами. ...ти не може...

— Чому?

— Мені здалося, що в господарстві недостатньо, або й немає сучасно підготовлених кадрів, які могли б управляти по-новому. І все ж дізналися чимало нового, що допоможе нам налагодити і підтримувати зв'язки з Україною.

— **А є такі наміри?**

Міхель Глос: — Звичайно. У нас величезний інтерес до України. Розглядаємо вашу республіку як одного з потенційних партнерів в економічній, культурній галузях. Незважаючи на нинішню кризову ситуацію, вважаємо, що в України хороша перспектива стати членом спільного ринку, надійним партнером в європейських справах.

Інтерв'ю взяла Валентина ПИСАНСЬКА.

* * *

На знімку: депутати бундестагу Міхаель Глос і Рейнхард Майєр цу Бентруп у Києві.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Собори наших душ

...АЛИНА БІЛЯ ХРАМУ

...ої **республіки** ...і. **Теплохід** ...**прямував**, **за** ...**Дніпропетровськ**

...щоб освятити ...ь храму, по- ...лю із Печер-

...камінь моли- ..., кобзарською ...далік посади- ...гірка вона, а ...илася кривда ...ої, народ про- ...рагне творити ...ді, — з таки- ...рнувся до гро- ... УДР Олесь ...дродить Укра- ... республіка ...ьку. Будуть ...дознавства та

етнографії, а також національна школа. Для цього в Української Духовної республіки є всі можливості.

— Калину ми посадили уже не гірку — солодку, — розповідає Анатолій Потопальський, який в УДР очолює новостворений Центр оздоровлення і відродження народів України. — Паростки калини вирощені співробітниками Інституту молекулярної біології та генетики у співпраці із фахівцями Центрального ботанічного саду Академії наук УРСР. Науковці використали нові методи молекулярної біології, зокрема, внесення генетичної інформації і цілеспрямованої дії. Ця калина і ростиме на славу у Трахтемирові. Таким чином ми одержуємо різні рослини, які фіксують атмосферний азот і тому не потребують мінеральних добрив. Вже маємо таке жито, просо, пшеницю. Ці сорти проходять у нас випробування протягом десяти років і деякі з них затверджені, скажімо, жито «Славутич».

Це лише один з напрямів діяльності Центру оздоровлення і відродження народів України, що має намір заробляти кошти для подальшого становлення Української Духовної республіки.

Уже в Каневі на Чернечій горі делегати Собору вклонилися Т. Г. Шевченкові. Невеликий концерт під теплим літнім дощем увінчав цей схід. Теплохід узяв курс на Черкаси.

Вікторія СВІТЛАНОВА.

...ТО?

...присутні ве- ...льно-визволь- ...ослава Стець- ..., гості з ін- ...представники ...студентства. ...сників п'ятої ...заходи УМА ...ростанню ря- ...отовий вести ...боротьбу до ...під червоно- ...не стане вся ...у по Кавказ». ...ти сесії, зда- ...вали і не ба- ...вати: коли ...ворогів, дуже ...прихильників. ...о, претендую- ...ю ідеї та на ...Сяну до Кав- ...тати й думку ...інших наро- ...оду.

...ИМОФЄЄВ.

Отакої!

НОВІ ВИТІВКИ ГЕРОСТРАТА

Довго не матимуть можливості перевірити свою сміливість юні луганці. Згорів «лабіринт жахів» у центральному парку міста. Нашпигований синтетикою, атракціон довго горів синім полум'ям і чадів токсичним димом.

Видовище полоскотало нерви і пожежникам, і юрбі роззяв, які ледь не поплатилися за надмірну цікавість. З павільйону «сміливості» вогонь перекинувся на зал гральних автоматів, влаштований у салоні літака «АН-24». Загроза таїлася не в утраті чималих матеріальних цінностей, а в безпечності, з якою свого часу на дитячому майданчику встановили списаний повітряний лайнер, не промивши як слід вмонтовані у крила паливні баки. Добре, що концентрація парів авіаційного пального виявилася все ж недостатньою для вибуху.

За гарячкою було не до з'ясування обставин пожежі. А кинулися — підпалювачів і слід прохолов.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».

Луганськ.

Телеграфним рядком зі Львова

ДЕ ЗГОДА В СІМЕЙСТВІ

Відбулася організаційна сесія багатостраждальної Бродівської райради. Після її саморозпуску депутатський корпус створено заново, й виборці нарешті розібралися, хто є хто. Депутати майже одностайно проголосували за обрання головою райради Є. Пушика. Вони відзначили також, що кількагодинне сесійне засідання було результативніше, аніж попередній рік його роботи.

«АТЬ-ДВА» ЧИ «ЛЮЛІ-ЛЮЛІ»

У прийдешньому навчальному р[illegible]і вихованк[illegible] Львівського [illegible]У № 32 [illegible]йбутні кра[illegible]ні вже не вивчатимуть автомат Калашникова. Педколектив вирішив, що корисніше їм зайнятися уроками домоводства, молодої господині, майбутньої матері.

Від початкової військової підготовки відмовилися в місті й інші «дівочі» училища.

ІДИ, ІДИ, ДОЩИКУ...

Заступник голови облвиконком[illegible] Л. Дунець [illegible]евнив грома[illegible] що голо[illegible] області не буде — всупереч зловісним прогнозам деяких політиканів. Понад 50 тисяч гектарів ріллі передано селянам, а вони вміють долати несприятливі погодні й соціально-політичні умови. Крім того, о[illegible]ть припи[illegible] продавати [illegible]юзно-ре[illegible]ліканський фонд м'ясо. Тож нині всі холодильні ємкості заповнені.

РЕЖИМ НЕПЕРБУТНІЙ

На брифінгу в обласній Раді було відзначено, що галичанам дуже бракує нині потужної «амортизуючої» сили в особі голови облради Вячеслава Чорновіла. Він став жертвою власного політичного темпераменту й опинився [illegible]карні з і[illegible]рктом міока[illegible]ався вз[illegible]урхливий перебіг з'їзду УРП, де він щосили намагався сконсолідувати її ряди, вступав у гострі дискусії з С. Хмарою...

Лікарі вважають, що організм пацієнта спроможний чинити активний опір хворобі.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».

Від нашого столу — вашому...

М'ЯСО У ЖИТІ

Цю звістку приніс депутат селищної Ради Михайло Сарканич: на околиці села Клиновець, що поблизу Мукачевого, в колгоспному житі знайдено 10 туш телят і одну корову. Жителі навколишніх сіл губляться у здогадках: чи в якомусь господарстві прискіплива ревізія виявила «зайву» худобу, чи місцеві «тіньовики» конфіскували її у когось на ринку...

Це з'ясовує районна прокуратура.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

Закарпатська область.

Характерники

УГОДНИЦЯ ГОРПИНА

Біля Горпининого двору машинна пробка. А авто все прибувають та й прибувають, як вода напровесні. Але у мене «блат» — син Горпини Григорій. Він головбух тутешнього колгоспу «Пам'ять Ілліча». Моєму «блату» по-вуличному Талимоновичу, під п'ятдесят, прикопчений сонцем, гарно скроєний поліський дядько. Йдемо по селу Горинь, а він припасовує слово до слова, ніби дах черепицею криє: «Не знайшли нікого, то мене висватали на бухгалтера. Моя каже: ти в конторі дебети щитаєш, а вдома работи непочатий край. Косовиця? Можна було б усе сіно зібрати. Але ж косарок кіт наплакав — дві. Ні, ви мені що не балакайте, а не з того боку Там дивляться на село». А що це за пам'ятник, питаєте, від громадянки Харченко полеглим односельчанам? Це довга історія!

Історію я почув потім, а тепер ми йшли слідом за словами «пропустіть сина». Обійшлося без мату, лише поглядами-колюками стрільнув гурт. Мо' й тому, що ніхто із старожилів горинських не пригадує Горпининих матюків.

Аж ось і сама баба Горпина. В 75 у неї легка, навіть прудка хода, теплі очі. Мало я бачив таких старих, у кого така гарна старість. Мабуть, треба було багато добра напрясти людям за свою житейську мить. А мо' це від одухотвореної (аж ніяк не фанатичної) віри в Бога і прощення недругів. На неї, народну цілительку, «сигналізували» в купу інстанцій. А вона, неписьменна, проста колгоспниця пробачила їм.

— Лікую молитвами, травами, заговорами. Буває, принесуть на носилках, а з хати вже виходить на своїх ногах. Лікарі кажуть, що нема вже людини, а вона живе. Пойняли мене чи нє? Про хвороби питаєте? Лікую припадок, епілепсію, ревматизм, зглаз, даньє... Я все вичитую молитвами, а не чародійством.

— А звідки у вас цей дар! І чому багато людей, зневірених в екстрасенсах і лікарях, добиваються всіма правдами і неправдами до вас!

— Це мені передала моя баба, яка дожила до 115 год. Вона два рази ходила в Єрусалим. Сильно віруюча була! Підемо по чорниці, а вона показує: трави від астми, печінки, пристріту, укусу гадюки... Бувало, в колгоспі вкусить змія корову, скажу заговор і підніметься. А скілько коней підняла! І от зглазу силу людей порятувала.

За молодих років спритна в руках була: і косила, і орала. Жну просо, а одна жінка каже: «Ти вже за трьох вижала». Я раз серпом — і півпучки в мене відлетіло. Це зглаз від слова.

Господь дав мені цей дар. Усі трави в окрузі знаю і лікую тим же кип'ячем параліч чи буквицею багато інших болячок. Лікую і чоловічі хвороби, і жіночу безплідність. Привозили і полковника з Чорнобиля, облученого, то травами і святою водою порятувала.

— А як ви дивитеся на «Чорну магію» і те, що цю книгу почали вільно продавати у містах, від Києва до райцентрів!

— То велике зло. Не раджу брати цю книгу в руки, бо вона не від Бога. І так вистачає тих, хто робить зле. Недавно привезли з Рівненської області молодичку, їй так поробила сусідка, що волосся на голові збилося в клубок. Водили її у Почаїв, а звідти направили до мене, як скіпочку. Нічого, виходила.

Назад я вибирався з Григорієм Талимоновичем. «А історія з пам'ятником така. Мама за гроші, зароблені від лікування, звела його на честь загиблих у Велику Вітчизняну односельчан. І церкву на джерелі поставила. Оце, здається, і все. Піду, бо треба сводки в район передати». Я вже знав від тутешніх, горинських, що «угодницею божою» Горпиною збудовано «церкву, як ангел» у Ворсівці, іще в багатьох інших селах. А від неї — ані слова про відродження, ані похвальби. Так мовчки і п'ятьох дітей у люди вивела, і прожила життя по добру.

...А ще неписьменна угодниця Горпина мріє відродити садибу свого вченого земляка Миклухо-Маклая...

Віктор КОСАРЧУК.

Село Горинь
Малинського району
Житомирської області.

Футбол

3:0, 4:0, 5:1... ХТО БІЛЬ...

Мабуть, не помилюсь, якщо назву сенсаційним результат матчу в Івано-Франківську, де «Прикарпаття» приймало павлоградський «Шахтар». Лідер програв — 0:1. Гол забив на 55-й хвилині Гусейнов.

Київські армійці, які не можуть подолати синдром власного поля, цього разу перемогли в Сєвєродонецьку. Після того, як Терещенко провів перший м'яч (37 хвилина), господарі, мабуть, ще не втратили віри в можливість відігратися. Та молоді армійці не віддали ініціативи. На 75 хвилині їхню контратаку завершив Мар'янов — 2:0. Отак би і вдома, армійці!

До сенсації можна віднести і результати матчу в Стахановi. Там «Стахановець» буквально розгромив «Закарпаття», яке займає шостий рядок у турнірній таблиці. Хет-трик зробив Башко, який відзначився на 5,40 та 79 хвилинах. У першому таймі у «Стахановця» голи забили Сметанін (21 хв.) і Марченко (31 хв.). Найбільше, що вдалося закарпатцям — відповісти (14 хв.) одним голом Когутича. Отже, 5:1. Вчорашній аутсайдер вирвався з трійки невдах.

Але найвідчайдушніший ривок з підвалин турнірної таблиці зробило хмельницьке «Поділля». В 10 останніх турах цей клуб набрав 16 очок. Це сталося після повернення в команду тренера Григорія Іщенка. Цей фахівець добре відомий уболівальникам по грі за дублюючий склад київського «Динамо», по тренерській роботі з «Суднобудівником» і «Поділлям». Очоливши в котрий раз після відставки команду майстрів, Григорій Іщенко ввів до основного складу молодь, зробив ставку на атаку. От і в матчі з керченським «Океаном» подоляни багато атакували, але забили лише один м'яч. Це зробив Бойчук.

Варто згадати і про двобій сусідів по таблиці — «Кристал» і «Колос» з Нікополя. Перед матчем болільників турбувало: хто вив... поле? Адже т... лію Байдачно... ли звільнити ... команда рі... наставника. Як... пройшов у ро... ні події стали... хвилинах друг... 48 хвилині ні... ков відкрив ... дарі кинулися ... на 55 хвилині ... бив гол. На бі... вистачило — 1...

Результати ... «Приладист» ... 4:1, «Верес» — ... 1:0, «Темп» — ... — 5:1, «Полісс... 3:0, «Десна» ... 2:1, «Автомобі... — 0:0, «Маяк» ... намо» — 0:4.

Турнірну таб... копольський «К... ка, у «Прикарп... 29 — у «Крис... диста».

Ярослав ...

ЩО Н...

Селище П... кої області м... чення. Це пе... район на Ук... свій телеефі... районів мают... ся передачі п... візійників. П... майстерно. Д... віть показую...

Роблять ці ... троє чоловік... шадський, Во... рук та ведуча... ка (на фото).

Мають сел... тися і свій д... нал.

Сергій ...

ФЕОДО...

Міська ... прийняла рі... 1992 року ... для іноземни... дозволити їм ... ницьку діяль... діях депута... перш за все ... Декларації ... суверенітет ... кону УРСР ... ди народних д... цеве самовряд...

Крім створ... ної небезпеки... ково-промисло... на території ...

ГОЛОС України

...им рядком

...СІМЕЙСТВІ

...організаційна
...остраждальної
...йради. Після
...ку депутат-
...створено зано-
...нарешті розі-
...хто. Депутати
...йно проголо-
...ння головою
...ушика. Вони
...ож, що кіль-
...йне засідання
...тивніше, аніж
...його роботи.

...И

...ьому навчаль-
...ованк' Львів-
...32 - ...йбут-
...е не вивчати-
...Калашникова.
...рішив, що ко-
...нятися урока-
..., молодої гос-
...ньої матері.
...ої військової
...овилися в міс-
...чі» училища.

...ЩИКУ...

**...голови облви-
...нець ...евнив
...голо... об-
... — всупереч
...нозам деяких
...над 50 тисяч
...передано селя-
...міють долати
...огодні й соці-
... умови. Крім
...рипи... про-
...о-рес...лікан-
...нсо. Тож нині
...ємкості запов-**

...ЕРБУТНІЙ

... в обласній
...начено, що га-
... бракує нині
...отизуючої» си-
...ови облради
...новіла. Він
...власного полі-
...аменту й опи-
... з і...ектом
... взв...бурх-
...з'їзду УРП, де
...магався скон-
...ди, вступав у
... з С. Хма-

...жають, що
...ієнта спро-
...ти активний

**...ТЕЛЕНЧІ,
...респондент
...аїни».**

...столу —

...У ЖИТІ

...риніс депутат
...Михайло Сар-
...ці села Кли-
...лизу Мукаче-
...ому житі зна-
...елят і одну ко-
... навколишніх
... здогадках:
... господарстві
...візія виявила
..., чи місцеві
...нфіскували її
...ку...
...районна про-

**...а ГОРВАТ,
...респондент
...аїни».**
...область.

— Характерники —

УГОДНИЦЯ ГОРПИНА

Біля Горпининого двору машинна пробка. А авто все прибувають та й прибувають, як вода напровесні. Але у мене «блат» — син Горпини Григорій. Він головбух тутешнього колгоспу «Пам'ять Ілліча». Моєму «блату» по-вуличному Талимоновичу, під п'ятдесят, прикопчений сонцем, гарно скроєний поліський дядько. Йдемо по селу Горинь, а він припасовує слово до слова, ніби дах черепицею криє: «Не знайшли нікого, то мене висватали на бухгалтера. Моя каже: ти в конторі дебети щитаєш, а вдома работи непочатий край. Косовиця? Можна було б усе сіно зібрати. Але ж косарок кіт наплакав — дві. Ні, ви мені що не балакайте, а не з того боку Там дивляться на село». А що це за пам'ятник, питаєте, від громадянки Харченко полеглим односельчанам? Це довга історія!

Історію я почув потім, а тепер ми йшли слідом за словами «пропустіть сина». Обійшлося без мату, лише поглядами-колюками стрільнув гурт. Мо' й тому, що ніхто із старожилів горинських не пригадує Горпининих матюків.

Аж ось і сама баба Горпина. В 75 у неї легка, навіть прудка хода, теплі очі. Мало я бачив таких старенських, у кого така гарна старість. Мабуть, треба було багато добра напрясти людям за свою житейську мить. А мо' це від одухотвореної (аж ніяк не фанатичної) віри в Бога і прощення недругів. На неї, народну цілительку, «сигналізували» в купу інстанцій. А вона, неписьменна, проста колгоспниця пробачила їм.

— Лікую молитвами, травами, заговорами. Буває, принесуть на носилках, а з хати вже виходить на своїх ногах. Лікарі кажуть, що нема вже людини, а вона живе. Пойняли мене чи нє? Про хвороби питаєте? Лікую припадок, епілепсію, ревматизм, зглаз, даньє... Я все вичитую молитвами, а не чародійством.

— А звідки у вас цей дар! І чому багато людей, зневірених в екстрасенсах і лікарях, добиваються всіма правдами і неправдами до вас!

— Це мені передала моя баба, яка дожила до 115 год. Вона два рази ходила в Єрусалим. Сильно віруюча була!

Підемо по чорниці, а вона показує: трави від астми, печінки, пристріту, укусу гадюки... Бувало, в колгоспі вкусить змія корову, скажу заговор і підніметься. А скілько коней підняла! І от зглазу силу людей порятувала.

За молодих років спритна в руках була: і косила, і орала. Жну просо, а одна жінка каже: «Ти вже за трьох вижала». Я раз серпом — і півпучки в мене відлетіло. Це зглаз від слова.

Господь дав мені цей дар. Усі трави в окрузі знаю і лікую тим же кип'ячем параліч чи буквицею багато інших болячок. Лікую і чоловічі хвороби, і жіночу безплідність. Привозили і полковника з Чорнобиля, облученого, то травами і святою водою порятувала.

— А як ви дивитеся на «Чорну магію» і те, що цю книгу почали вільно продавати у містах, від Києва до райцентрів!

— То велике зло. Не раджу брати цю книгу в руки, бо вона не від Бога. І так вистачає тих, хто робить зле. Недавно привезли з Рівненської області молодичку. Їй так поробила сусідка, що волосся на голові збилося в клубок. Водили її у Почаїв, а звідти направили до мене, як скіпочку. Нічого, виходила.

Назад я вибирався з Григорієм Талимоновичем. «А історія з пам'ятником така. Мама за гроші, зароблені від лікування, звела його на честь загиблих у Велику Вітчизняну односельчан. І церкву на джерелі поставила. Оце, здається, і все. Піду, бо треба сводки в район передати». Я вже знав від тутешніх, горинських, що «угодницею божою» Горпиною збудовано «церкву, як ангел» у Ворсівці, іще в багатьох інших селах. А від неї — ані слова про відродження, ані похвальби. Так мовчки і п'ятьох дітей у люди вивела, і прожила життя по добру.

...А ще неписьменна угодниця Горпина мріє відродити садибу свого вченого земляка Миклухо-Маклая...

Віктор КОСАРЧУК.

Село Горинь
Малинського району
Житомирської області.

— Самі з вусами —

Що нам ЦТ, що нам УТ

Селище Піщанка Вінницької області має своє телебачення. Це перший сільський район на Україні, який має свій телефір. Жителі трьох районів мають змогу дивитися передачі піщанських телевізійників. Передачі зроблені майстерно. Деякі з них навіть показують по УТ.

Роблять ці передачі всього троє чоловік: Фелікс Бершадський, Володимир Гонтарук та ведуча Ганна Лихацька (на фото).

Мають селяни змогу дивитися і свій депутатський канал.

**Сергій КОВАЛЬЧУК.
Фото автора.**

— Життя Рад —

ФЕОДОСІЯ: ВІКНО З ЄВРОПИ

Міська Рада Феодосії прийняла рішення з 1 січня 1992 року відкрити місто для іноземних громадян та дозволити їм вести підприємницьку діяльність. В своїх діях депутати спиралися перш за все на положення Декларації про державний суверенітет України та Закону УРСР про місцеві Ради народних депутатів та місцеве самоврядування.

Крім створення екологічної небезпеки, об'єкти військово-промислового комплексу на території міста заважають розвитку економічних та культурних зв'язків практично з усіма розвинутими країнами світу. Феодосія — місто 25 століть, яке може стати центром міжнародного туризму, сьогодні має найнижчий рівень соціального розвитку серед міст Криму. Рішення про відкриття міста прийняте абсолютною більшістю депутатів.

**Володимир БЕЛЬСЬКИЙ,
голова комісії з розробки комплексної програми відкриття міста.**

— В інших республіках —

ГАРАНТІЇ ЗАКОРДОННИМ БІЗНЕСМЕНАМ

Представники 300 фірм, корпорацій та банків з п'ятидесяти країн взяли участь у «Ташкентській діловій зустрічі», яка була скликана за ініціативою президента Узбекистану І. Карімова. Мета форуму: забезпечити республіці іноземні капіталовкладення та сучасні технології, наповнити ринок товарами — повністю досягнута, вважають узбецькі урядовці. Зокрема, укладено торгові контракти на 65 мільйонів доларів, створено 30 спільних підприємств. 490 мільйонів інвалютних карбованців буде вкладено в економіку Узбекистану. І все це завдяки новим республіканським законам про іноземні інвестиції та зовнішньоекономічну діяльність.

ВІРМЕНІЯ МАТИМЕ ПРЕЗИДЕНТА

Рішення про введення інституту президентства прийняв вірменський парламент. Як зазначив Голова Верховної Ради Вірменії Л. Тер-Петросян, сильна президентська влада потрібна, щоб вивести республіку з кризи. Прямі всенародні вибори передбачено провести в середині жовтня. А висування кандидатів розпочнеться після референдуму 21 липня, коли республіка відповість, чи бажає вона виходу зі складу СРСР.

ДАЧ БІЛЬШЕ НЕ БУДЕ

Указ, який забороняє колективне садівництво на території республіки, підписано президентом Грузії З. Гамсахурдіа. Указ прийнято у зв'язку з аграрною реформою, що передбачає передачу землі селянам у приватну власність і створення селянських господарств. Існуючі садівницькі колективи будуть підпорядковані префектурам відповідних районів, які й вирішуватимуть їхню долю.

ГОРІЛКА ПІД ОХОРОНОЮ

Приклад своїх колег з Москви, які використовують частини ЗМОПу для наведення порядку в «Шереметьєво-2», вирішили наслідувати свердловські міські власті. Вже понад тиждень біля прохідної місцевого лікеро-горілчаного заводу чергує взвод змопівців: оглядає машини, перевіряє документи й шляхові листи. Таким чином Свердловська міська Рада намагається з'ясувати, чому на прилавках нема горілки.

Поки що, однак, і ЗМОП не допомагає. Більшість винних магазинів закриті, як і раніше. Горілка туди не надходить.

(За матеріалами преси).

— Футбол —

3:0, 4:0, 5:1... ХТО БІЛЬШЕ?

Мабуть, не помилюсь, якщо назву сенсаційним результат матчу в Івано-Франківську, де «Прикарпаття» приймало павлоградський «Шахтар». Лідер програв — 0:1. Гол забив на 55-й хвилині Гусейнов.

Київські армійці, які не можуть подолати синдром власного поля, цього разу перемогли в Сєвєродонецьку. Після того, як Терещенко провів перший м'яч (37 хвилина), господарі, мабуть, ще не втратили віри в можливість відігратися. Та молоді армійці не віддали ініціативи. На 75 хвилині їхню контратаку завершив Мар'янов — 2:0. Отак би і вдома, армійці!

До сенсації можна віднести і результати матчу в Стаханові. Там «Стахановець» буквально розгромив «Закарпаття», яке займає шостий рядок у турнірній таблиці. Хет-трик зробив Башко, який відзначився на 5,40 та 79 хвилинах. У першому таймі у «Стахановця» голи забили Сметанін (21 хв.) і Марченко (31 хв.). Найбільше, що вдалося закарпатцям — відповісти (14 хв.) одним голом Когутича. Отже, 5:1. Вчорашній аутсайдер вирвався з трійки невдах.

Але найвідчайдушніший ривок з підвалин турнірної таблиці зробило хмельницьке «Поділля». В 10 останніх турах цей клуб набрав 16 очок. Це сталося після повернення в команду тренера Григорія Іщенка. Цей фахівець добре відомий уболівальникам по грі за дублюючий склад київського «Динамо», по тренерській роботі з «Суднобудівником» і «Поділлям». Очоливши в котрий раз після відставки команду майстрів, Григорій Іщенко ввів до основного складу молодь, зробив ставку на атаку. От і в матчі з керченським «Океаном» подоляни багато атакували, але забили лише один м'яч. Це зробив Бойчук.

Варто згадати і про двобій сусідів по таблиці — «Кристал» і «Колос» з Нікополя. Перед матчем болільників турбувало: хто виведе «Кристал» на поле? Адже тренерові Анатолію Байдачному запропонували звільнити посаду. Але команда рішуче підтримала наставника. Якщо перший тайм пройшов у розвідці, то основні події сталися на перших хвилинах другого тайму. На 48 хвилині нікополець Костиков відкрив рахунок. Господарі кинулися відігруватися. І на 55 хвилині Григорович забив гол. На більше лідерів не вистачило — 1:1.

Результати інших матчів: «Приладист» — «Сталь» — 4:1, «Верес» — «Кривбас» — 1:0, «Темп» — «Маяк» (Очаків) — 5:1, «Полісся» — «Чайка» — 3:0, «Десна» — «Дніпро» — 2:1, «Автомобіліст» — «Зірка» — 0:0, «Маяк» (Харків) — «Динамо» — 0:4.

Турнірну таблицю очолив нікопольський «Колос» — 33 очка, у «Прикарпаття» — 32. По 29 — у «Кристала» і «Приладиста».

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ПОГОДА

4 та 5 липня на більшій частині України утримається жарка погода. Температура вдень 30—34, на півдні та сході місцями 36—39 градусів. 4 липня у західних областях, 5 липня у північній частині республіки 20—27 градусів. У окремих районах України пройдуть грозові дощі, 4 липня на заході місцями сильні зливи, град, шквали 17—22 метри за секунду.

По Києву та області вдень 4 липня утримається жарка погода з температурою 30—34 градуси, в окремих районах короткочасний дощ, гроза. Вітер змінних напрямків, 2—7 метрів за секунду.

**Чергова по випуску новин Катерина ВОРОНЕНКО,
Тел. 441-88-26.**

З пошти аграрного відділу

Село сьогодні нагадує оголений нерв, який час від часу защемлюється дороговизною техніки, несправедливістю нового земельного переділу, все більшим зубожінням пенсіонерів... Водночас приємно, коли вдається відстояти інтереси селян. Додамо лишень, що й надалі словом і ділом обстоюватимемо інтереси кожного, хто звернеться до аграрного відділу «Голосу України», як і загалом інтереси українського селянства. Про це — добірка листів, яку пропонуємо читачам.

Міркування з приводу

СВОБОДА ПОЧИНАЄТЬСЯ... З ТРАКТОРА

Чому не продають трактори в індивідуальне користування? Відповідь знають усі, але ніхто не каже правди. Адже якщо селяни матимуть трактори, то вони вимагатимуть землю. Тоді тисячам чиновників від землеробства, починаючи від завфермою і комірника аж до республіканських структур, не буде роботи.

Свобода селянина колись починалася з коня, а тепер — з трактора. На сьогодні дебати про купівлю-продаж землі — пусті балачки. Бо поки у селянина не буде власної сільськогосподарської техніки — земля йому не потрібна. Він просто не зможе її обробити. Тож голови колгоспів та директори радгоспів можуть спати спокійно, бо вся можлива сільськогосподарська техніка в їхніх руках і ніщо їм не загрожуватиме, поки так буде. Тільки що буде з нами всіма? Адже ринок, який вже не за горами, таких помилок не прощатиме.

М. ГРИЩЕНКО.
Полтавська область.

Наболіло!

ДЕРЖАВНА СПЕКУЛЯЦІЯ?

Нехай народні депутати на сторінках вашої газети дадуть відповідь — у кого вперше з'явилася «блискуча ідея» розвалити колгоспи з радгоспами, влаштувавши тотальну блокаду? Адже блокується все: будівельні матеріали, паливо, запчастини, а сільськогосподарська техніка подорожчала в десятки разів.

Чому надбавку до зарплати селянам повинні виплачувати колгоспи-радгоспи, а не держава від прибутку за... спекуляцію? Хіба ж це не спекуляція — торік закупити у господарств урожай за старими розцінками і, благополучно перезимувавши у «державних закромах», продавати цього року втридорога.

Невже вони думають, що прості люди — дурніші? Адже ми на власній шкірі відчуваємо «результати» їхньої «роботи». Складається враження, що відбувається добре запланований, умисний розвал нашого сільського господарства.

Іван СТЕПАНЧЕНКО.
Медвин
Богуславського району
Київської області.

Дискусійна трибуна

НЕ КОЛГОСПНИКИ? ЗАТЕ АКЦІОНЕРИ!

Винуватого знайшли! В усьому винуваті колгоспи, які й довели країну до такого стану. Вони.., а не ми?

Ті самі колгоспи, що, незважаючи на кричущу несправедливість у розподілі матеріальних благ, на відверту експлуатацію, спотикаючись і падаючи, все-таки годували країну. Чи вина колгоспів, що промисловість не постачає сільському господарству відповідної техніки та матеріалів, що не переробляється й належно не зберігається сільськогосподарська продукція, і половина врожаю гине на перевалках, елеваторах, складах?

Думаю, що колгоспи, і не лише найсильніші, а всі, слід вберегти від розорення, надавши селянам — членам акціонерних товариств — повної свободи розпоряджатися землею, виробленою продукцією, права вибирати керівника, керуючись статутами таких товариств, гарантій прав на землю.

Тож орієнтуватися потрібно не на фермерські господарства, а на їхні об'єднання, якими можуть стати колишні колгоспи, перетворені на акціонерні товариства. Проти цього не перечитимуть ні селяни, ні ті, що бажають працювати в сільському господарстві без шкоди іншим. Одночасно поєднається ініціатива і підприємництво власника з потенційною можливістю товарного виробництва, яке під силу лише великим об'єднанням.

М. КУЛИК,
агроном.
Київська область.

Редакції відповідають...

І БУДИНКИ РОЗСТУПИЛИСЯ

Начальник відділу землекористування, землеустрою і охорони грунтів при Сумському облвиконкомі Б. Богданов повідомляє, що «з виїздом на місце, в присутності головного інженера-землевпорядника району, голови Ворожбянського міськвиконкому й позивача В. Шинкаренко, розглянуто скаргу пенсіонерів міста Ворожба про заплановане будівництво на їхніх присадибних ділянках багатоповерхового житлового будинку...»

Міська Рада врахувала думку власників присадибних ділянок і ухвалила перенести будівництво на громадські землі радгоспу «Білопільський». Так при здоровому глузді керівництва і люди можуть бути ситі, і будинки цілі.

...і відписують

ПОЯСНЮВАЛЬНА... З ПОТЕРПІЛОГО

Житель села Бригадирівка Полтавської області Андрій Діра звернувся до редакції зі скаргою на працівників місцевої ветеринарної служби, через нерозпорядливість яких загинула його корова, а потім виникли труднощі з виплатою страхового відшкодування.

Заступник голови виконкому Хорольської районної Ради С. Никифоренко сповістив, що скаргу розглянуто на місці. «В результаті розгляду виявлено, що дійсно в особистому підсобному господарстві А. Діри загинула корова... Разом з тим слід відзначити, що в звертанні до ветлікаря В. Кочерги мали місце нетактовні висловлювання на адресу ветспеціаліста В. Вітряка, а також неоперативність і нерозпорядливість останнього.

Дії В. Кочерги та В. Вітряка обговорено в трудовому колективі і їм вказано» і т. д., і т. п. А щоб Андрієві Дірі перехотілося більше скаржитись, з нього взяли пояснювальну про те, «що скарга на ветлікаря Василя Вітряка була написана згарячу», в чім потерпілий від «неоперативності та нерозпорядливості» й розписується.

Наперед згоден з тими, хто, побачивши це фото, із запалом доводитиме: «Досить очорнювати нашу й без того невеселу дійсність! Це — нетипово...». Воно, звісно, нетипово, але ж є. Надворі — кінець двадцятого століття. А це з якого віку! І чи не в кожному українському селі знайдеться подібний ракурс.

Може, не з того боку сфотографували! Повірте, з іншого ще гірше! І бабця тут ні при чім. Вона, скільки себе пам'ятає,— в колгоспі. І за себе, і за коня, бувало, і за трактора. Працювала. Тоді казали — на «світле майбутнє», тепер кажуть — на Систему. А пенсії — однаково | 36 карбованців. За теперішніх цін якраз на хліб і воду вистачає. А ще ж ринок гряде! Тож готуйся, бабцю, до ринку...

село Соболівка
Броварського району
Київської області.

Фото Василя ОНОПРІЄНКА.

Селянський щоденник

ДОГОВІР Є, АЛЕ...

Днями мав розмову з депутатом Хмельницької обласної Ради народних депутатів В. Купратим.

— Порівняно з торішнім літом, —зазначив він, — виробництво м'яса зменшилося на 2,4 тисячі тонн, молока — на 13,8 тисячі тонн. Поголів'я корів скоротилося майже на 2 тисячі голів, свиней на 13 тисяч, великий падіж молодняка...

Не краща ситуація з пальним і запчастинами. Хмельниччина недоодержала майже 10 тисяч тонн бензину, не вистачає акумуляторів. Воронеж постачає зерноочисні машини без електродвигунів, Тула не дає шнеків. Нові комбайни стоять без жаток. Приголомшив телеграмою Волзький тракторний завод: погрожує постачати трактори... без кабін. Отак поки що діє договір між Росією та Україною.

— У таких умовах уряд України мусив би організувати виробництво за замкнутим циклом, — розмірковує заступник голови облагропрому Л. Хіміч. — Для цього маємо в республіці достатній економічний потенціал.

Вихід показує й сама агропромрада. З місцевими підприємствами укладено угоду на виробництво запасних частин майже на 6 мільйонів карбованців. На бартерних принципах буде подано допомогу колгоспам ще на 21 мільйон карбованців. Відчутний вклад Хмельницького заводу тракторних агрегатів: вийдуть на жнива 95 відсотків тракторів, 91 — косарок, 80 відсотків комбайнів.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Хмельницька область.

СВОЯ ГАЗЕТА

У Вінниці вийшов перший номер обласної газети для селян «Земля Подільська». Виходить вона поки що півторатисячним тиражем, на восьми сторінках. Засновником нової газети виступили рада агропромислових формувань і рада селянської спілки області.

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Млин агроновин

КОВБАСОЮ ПО ЧОРНОБИЛЮ

вирішили «вдарити» спеціалісти Євпаторійського м'ясокомбінату ще п'ять років тому. Саме стільки часу знадобилося, аби одержати у «високих» інстанціях патент на виробництво антирадіаційної ковбаси. Її цілющі властивості визначаються спеціальною, тваринного походження добавкою, яка сприяє виведенню радіоактивних речовин з організму.

ПОДАЙТЕ ФЕРМЕРУ НА БІДНІСТЬ!

Придбати техніку фермерам Новопсковського району Луганщини допомогли місцеві господарства та районне РТП, запропонувавши господарям кілька нових та списані легкі трактори: Т-16, Т-25, Т-40. Власниками таких машин у районі вже стало 50 сімей.

У КОНЯХ ГОЛОВНЕ — ПОРОДА

Виробниче об'єднання «Конеспорт» створено в Миколаєві. Його засновниками стали трудові колективи кінно-спортивної бази та племзаводу «Олімпійський». Об'єднання спеціалізуватиметься на вирощуванні, тренінгу та реалізації племінних коней.

КАРТОПЛЯНА КАТАСТРОФА

Часто доводиться чути докори науковцям і виробничникам про те, що в республіці не вистачає картоплі. Якщо відверто, то її вистачає цілком. Бо на кожного жителя України виробляємо в середньому по 380 кілограмів, а споживаємо — близько 110. Все це знаємо і пропускаємо повз вуха. Але не враховуємо, що 50 відсотків картоплі пропадає. Які ж основні втрати і де ми недобираємо? Це насамперед низька якість посадкового матеріалу (тут ми недобираємо десь 25 відсотків). У цьому році без перебільшень вважаю: з картоплею може бути катастрофа, якщо наш уряд не закупить хімікатів для захисту рослин.

Роздуми вченого

Не боюся підтвердити й те, що при збиранні в республіці двохсотцентнерного урожаю (торік зібрано по 112 центнерів, збирали по 130 і більше) буде катастрофа для України більша, ніж коли б зібрали по сто. Дивно? Давайте поміркуємо: кожний виробничник насамперед думає про себе. І ось коли зберемо подвоєний урожай, то куди ж його подіти? Зберегти ніде, переробити також! Отже, без серйозного ставлення до переробки картоплі її не вистачатиме. Потрібний замкнутий цикл переробки цієї сировини. Наведу такі сумні статистичні дані: на різних базах щорічно зберігаємо близько трьох мільйонів тонн картоплі. За останні десять років 43 відсотки згниває лише на овочевих базах Києва, а це цілий мільйон тонн. То чи є сенс збільшувати виробництво при таких астрономічних втратах?

Нинішня ситуація в республіці мені дещо нагадує ту, що склалася в 55—57-х роках у Сполучених Штатах Америки. Там підійшли до 150-центнерного урожаю і побачили: без належної переробки картоплі справа не рухатиметься. На Україні тепер переробляємо 0,2 відсотка, в США ж — сорок. Отож і споживаємо картоплю (всі 110 кілограмів) у сирому вигляді, американці — 60 кілограмів у переробленому і лише двадцять — в сирому.

Доводиться тільки дивуватися, чому в нашій республіці немає жодного науково-дослідного центру з питань переробки картоплі. Або ж візьмемо машини. З 56 найменувань промисловість випускає 22, з яких 8—морально застарілі. Потрібне і нове покоління машин для українських картопляних полів. Прикро й те, що в нас немає виробничої бази для виготовлення речовин по захисту рослин. Гадаю, виходом з такого становища є необхідність суворого дотримання виробничих процесів: це збільшить урожайність на 25 відсотків. Бо для стоцентнерного урожаю не потрібно ніякої науки. Свого часу за закритою тематикою інститут працював над проблемою: «Що ж буде з урожаєм в екстремальних умовах?» Вчені дійшли висновку, навіть при 25-відсотковому забезпеченні енергоносіями стоцентнерна урожайність збережеться.

Не можу обійти той факт, що колгоспами і радгоспами України виробляється лише 33 відсотки картоплі, а решта—приватним сектором. За останні десять років картопля в приватному секторі заражена нематодою, яка «перебралася» до нас із Західної Європи. Шкода, що карантинна служба не вжила ніяких заходів. Тож у цьому році наш інститут розпочав продаж високоелітних сортів, які вирощуються на базі колгоспів «40-річчя Жовтня» і «Світанок» на Рівненщині. Звісно, забезпечити двома мільйонами кілограмів насіння всіх бажаючих, враховуючи попит, у цьому році не зможемо, особливо дефіцитними сортами: з раннім «пролісском», чудовим за смаковими якостями «світанком київським» та унікальним сортом «луговська».

Однак насінництво в республіці не має чіткої організаційної структури з боку держави, воно розвалилося. Варто було б, щоб на Україні займався і відповідав з початку і до кінця за насінництво Інститут картопляного господарства. У зв'язку з цим необхідно при інституті створити асоціацію Укрелiткартопля. Господар же у цій справі мусить бути один. Ми вирощуємо еліту, яка природно не потрапляє людям на стіл. Вона репродукується в інших насінницьких господарствах. Це так зване сортове насінництво. Потрібно Держагропрому зробити так, аби картопля потрапляла на стіл людям. Для цього нам треба небагато: матеріально-технічне забезпечення, невтручання з боку високих керівників і, звичайно, нормальні ринкові відносини.

Анатолій КУЧКО,
директор Українського науково-дослідного інституту картопляного господарства.

ФЛОРА І ЙОГО ФАУНА

Крижопільський Флора називає себе вільним пасічником. При сьогоднішніх цінах на мед, мабуть, сто вуликів дають певне чуття волі. Андрій Флора знає їй ціну. Він з десяток років керував усією бджолою району. Не «прижився» з начальством. Тепер воює за 15 гектарів землі. Землі під медоноси для своїх бджіл. На чиє воно стане — невідомо, але це чимало важить для кожного з нас. Бо якраз від сотень таких малих конфліктів залежить наш достаток.

Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА.**
Вінницька область.

ІСТИНА В ЗЕМЕЛЬНИХ ІНСТАНЦІЯХ

Типова ситуація

Навесні 1989 року, коли сім'я Хоптюків обробила й засіяла власну присадибну ділянку, голова, пригнавши два трактори, на очах у земельної комісії колгоспу переорав засаджений картоплею город і кормові угіддя, одразу засіявши їх льоном і вівсом. З того часу Михайло Хоптюк ходить пише в усі інстанції, що він — жертва командно-адміністративної системи і сваврства голови колгоспу. Останню скаргу, адресовану Михайлові Горбачову, Михайло Онопрійович приніс до редакції — передумав: «До Горбачова далеко, а ви зобов'язані розібратися...»

А зчинився гармидер за півгектара землі, на якій господарювала сім'я. Та раптом посварилися Марія Хоптюк з головою Миколою Павлушинським і покинула роботу на фермі. У відповідь — збори уповноважених колгоспу імені Щорса вирішили зменшити її присадибну ділянку до 0,12 гектара, а згодом виключили з членів колгоспу. Та ще за півроку до того Марію Миколаївну прийняли в члени сусіднього колгоспу «Маяк», тож жінка була членом двох колгоспів одночасно. Але зменшення присадибної ділянки все ж незаконне, бо, згідно з документами, на той час Марія Хоптюк ще була членом даного колгоспу.

Скільки тих комісій та перевірок перебуло в Жураках — не злічити. Та жодна проблеми не розв'яже, бо з прийняттям нових законів може тільки рекомендувати. Як рекомендує, наприклад, Богородчанському райвиконкому перший заступник голови Івано-Франківського облвиконкому В. Павлик: «Посприяти в наданні сім'ї земельної ділянки. А також вжити відповідних заходів до службових осіб, які порушують чинне законодавство і зловживають службовими обов'язками». Та Михайлові Хоптюку від того не легше, як ні холодно, ні жарко від тих рекомедацій Миколі Павлушинському. Прикро, звичайно, коли «начхати» голові колгоспу на те, що сім'я Хоптюків здала державі в 1987 році тонну м'яса, а наступного року — понад п'ять тисяч кілограмів молока. При наших статках— чимала допомога!

Натомість — роками тягнуться позови. Працюють суди, виїжджають комісії. На протоколи, відповіді, відписки втрачено тонни паперу. А в результаті — росте стіна відчуження між людьми, ще недавніми приятелями, добрими сусідами, односельчанами. І жодна найвища інстанція її не зламає, як і не розв'яже до кінця проблеми. В таких історіях важко, майже неможливо, знайти істину.

І доти не з'являться в сільських, селищних, районних Радах фахівці-землевпорядники саме базового рівня, які кваліфіковано й швидко вирішуватимуть подібні суперечки, доти не працюватиме жоден з законів про землю. Бо навіть найрадикальніші зміни, закладені Верховною Радою УРСР в Земельний кодекс, без розуміння їх суті на місцях мало чого варті.

Юрій НЕСТЕРЯК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Селянський щоденник

ПЕРЕПЛАВИМО МОЛОТ НА АНГАР

За програмою пріоритетного розвитку села почало працювати спільне підприємство «Агромет», створене металургами Маріупольського комбінату імені Ілліча і працівниками Куйбишевського ремонтно-транспортного підприємства, що в Запорізькій області. З його цехів господарствам Півдня України почали відправляти компактні збірні ангари для зберігання зерна і кормів, консервації техніки та обладнання ремонтних майстерень. З відходів металу (некондиційного сталевого листа) спеціалісти «Агромету» розпочали виготовлення чергової новинки — малих комбікормових цехів продуктивністю 3 тонни концентрату на годину. Такі міні-заводи стануть у пригоді колгоспам, орендарям і фермерам.

ЗАКОНСЕРВУЙТЕ «МІЛЬЙОН»

Один із шляхів скорочення втрат урожаю плодоовочевих культур — будівництво колгоспних і радгоспних консервних заводів. У Черкаському філіалі інституту «Укрдіпросад» розробили типовий проект такого підприємства. Воно зможе виготовляти протягом сезону 1 мільйон банок плодоовочевих і 500 тисяч банок м'ясних консервів.

За проектами спеціалістів філіалу вже налагоджено переробні виробництва у райцентрі Чорнобай, а також у селах Вергуни і Дубіївка Черкаського району.

ДОБРАЛИСЯ І ДО ШИН

Дослідну партію нових шин радіальної конструкції для передніх коліс універсально-просапних тракторів «Беларусь» випустило виробниче об'єднання «Білоцерківшина». Новинка, що має замінити морально застарілі традиційні шини діагональної конструкції, призначена для експлуатації під час виконання сільгоспробіт у місцевостях з помірним кліматом. Застосування у виробництві міцних матеріалів гарантує високу надійність нової шини.

Підготував Валерій **ЯСИНОВСЬКИЙ,**
керівник групи інформації Держагропрому.

ВІД КОЛГОСПУ ДО ВОЛІ

Через 60 років повернулась у село Рубанівку Великолепетиського району назва першого селянського товариства з обробітку землі «Шлях волі».

— Від минулого ТОЗу залишилась сама назва, — сказав голова правління асоціації кооперативів О. Яровий, — і від колгоспу мало що залишилося. Ми проти такого поняття, як заробітна плата. Виростив, продав, розрахувався з боргами, а все інше — твоє. Це вже прибуток. Кожен із 17 кооперативів став самостійним кооперативом — із своїм статутом, печаткою і рахунком у банку. Власність перестала бути знеособленою, бо кожен має свій пай. У залежності від сумарної зарплати за останні 15 років він становить 35—50 тисяч карбованців на кожного члена кооперативу. Пай можна вільно забрати для ведення власного господарства.

І ще один нюанс. Кооперативи не провалюють державні замовлення, не пустили на самоплив розвиток соціальної сфери.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсонська область.

Експрес-новини

Начальник штабу югославської армії генерал Аджич виключив можливість перемир'я у воєнному конфлікті з прихильниками незалежної Словенії. Генерал виступив одразу після того, як словенське керівництво запропонувало зупинити воєнний розвиток подій.

Прем'єр-міністр Словенії Петерлі заявив, що сили оборони цієї республіки не вступатимуть у конфлікт, якщо вони не будуть атаковані федеральними військами. Це дозволить оточеній югославській армії відступити зі зброєю в руках. Європейські лідери теж виступають за врегулювання конфлікту мирним шляхом.

Вчора бої йшли на кордоні з Австрією і на межі між Словенією та Хорватією. У Загребі солдати федеральної армії обстріляли натовп міських жителів. Загинуло двоє чоловік.

Представники Європейського співтовариства прибули до Белграда, щоб вивчити ситуацію. Для вирішення конфлікту, можливо, будуть задіяні міжнародні спостерігачі.

* * *

Президент Польщі Валенса виступив у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі. Тут він провів переговори з генеральним секретарем НАТО Вернером. Валенса — перший після президента ЧСФР Гавела, хто мав можливість виступити перед колишніми «противниками». Його виступ відбувся через два дні після розпуску Організації Варшавського Договору. Цим кроком Валенса хоче заручитися підтримкою Бельгії під час вирішення питання вступу Польщі до ЄЕС.

* * *

Генеральний секретар НАТО Вернер згодом поїде з візитом до Румунії. Він заявив, що європейська безпека все ще залежить від існування цього блоку. Очікується, що Вернер зустрінеться з президентом Румунії Ілієску, прем'єр-міністром Романом і виступить у парламенті.

Ситуація

«ВІЛЬНО!» СТРУНКИМ ДІВЧАТАМ

Красуню Зібу Ейуїн війна у Перській затоці застигла у той момент, коли дівчина милувалася щойно одержаною почесною стрічкою — відзнакою «Міс Небраска». Переможниця конкурсу краси негайно відклала приз убік і заходилася драїти армійські черевики (протягом кількох останніх років Зіба перебувала у лавах Національної гвардії США, тож її напіввійськова форма завжди висіла у стінній шафі). «Ніщо не зупинить мене від виконання обов'язку»,— заявила при цьому найвродливіша дівчина штату Небраска...

Що це: екстравагантність, кокетування, самореклама? Ні в якому разі. Шість відсотків особового складу американських військових контингентів, які діяли у Перській затоці, становили особи чарівної статі. Дванадцять жінок тоді загинули, двоє потрапили у полон. Преса США оцінила поведінку «солдатів у спідницях» як таку, що нічим не поступається чоловічій мужності.

Так, жінок можна побачити і в кабіні танку, і на палубі корабля, і за штурвалом БТР американської армії. Самі представниці слабкої статі вважають це перемогою жінок у боротьбі за свої права. Що ж до законодавчої влади, яка дозволила запровадження практики служби американок в армії, то, на її думку, в іншому випадку демократія у Сполучених Штатах була б ущемлена.

Кадети - жінки здобувають вищу військову освіту у найпрестижніших навчальних закладах США — академії у Вест-Пойнті, військово-морській та військово-повітряній академіях. Більше того, з часом найталановитіші та найдисциплінованіші з них уже встигли посісти у деяких з цих закладів керівні посади.

Але так стоять справи далеко не скрізь. Вірджинський військовий інститут намагається зачинити двері перед абітурієнтами у спідницях. Мотив: дівчата-курсанти порушують процес психічної і психологічної підготовки однокурсників-юнаків. У свою чергу, вельми поважний інститут «Цитадель», що у Південній Кароліні, запевняє, що у разі появи там дівчат доведеться «змінювати всю філософію навчання, яка випробовувалась і дістала схвалення протягом останніх 150 років» (у 1861 році кадети

«Цитаделі» зробили перші постріли).

Опоненти подібної дискримінації уїдливо зауважують, що справа — не в якихось відмінностях поведінки пересічної жінки-солдата, а в консервативних забобонах південних штатів. Вони, мовляв, досі не можуть позбутися психології часів громадянської війни між Півднем і Північчю, коли чоловіки вбивали один одного, а жінки сиділи по домівках і чекали на них.

В результаті справа дійшла до судових інстанцій, які мають вирішити її раз і назавжди.

Але поки Феміда ще тільки береться за розгляд питання, Пентагон своє слово вже сказав: аналізуючи підсумки війни у Перській затоці, він заявив, що жінкам у зоні бойових дій робити нема чого.

Отже, схоже на те, що стрункі дівчата у військовій формі армії і флоту США віднині можуть зайняти позу згідно з командою «вільно!»

Володимир САВЦОВ.

На знімках: Зіба Ейуїн чистить свої військові черевики; Перська затока: пауза між боями.

Фото з журналів «Тайм» (США) та «Шпігель» (ФРН).

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Україна домовилася з Польщею і Угорщиною обмінятися дипломатами і підписала договори про співробітництво з Чехо-Словаччиною, Румунією, Болгарією і Туреччиною. Ця республіка є членом ООН. Привернуло увагу те, що на початку року український представник у Комісії ООН з прав людини здивував своїх радянських колег, різко засудивши дії військових у Литві.

«Економіст» (Великобританія).

* * *

СРСР вирішив постачати Афганістан літаками Су-24. Аналітики розглядають дії Радянського Союзу як попередження тим, хто підтримує моджахедів, і як вказівку на те, що ці сили поміляються, якщо думають скористатися радянськими економічними труднощами.

«Стейтсмен» (Індія).

* * *

Північна Корея заявила МАГАТЕ, що підпише угоду, яка дозволить міжнародні інспекції всіх її ядерних об'єктів. Навіть Москва, традиційний союзник КНДР, попередила Кім Ір Сена, що у неї немає іншого вибору, як погодитися з необхідністю міжнародних інспекцій. Уряд Північної Кореї виявляє дедалі більше занепокоєння, в зв'язку з дипломатичною ізоляцією країни.

«Нью-Йорк таймс» (США).

* * *

У Вашінгтоні побутує думка що в Лондоні на зустрічі «семи» радянський Президент отримає «крихти» — кредити для закупівлі зерна, статус найбільшого сприяння, технічну допомогу і асоційоване членство в Міжнародному валютному фонді і Міжнародному банку реконструкції і розвитку. Та навіть якщо західна допомога дасть можливість стати Радянському Союзу процвітаючою країною, СРСР ніколи за це не віддячить Заходу.

«Санді телеграф» (Великобританія).

Еврика!

«СТЕРЕОКАЙФ»

Девід Стеллінг з Портсмута розробив спеціальний пристрій, щоб розрізняти стереофонічне звучання в телевізорі чи то в іншому приймачі. Принцип дії цього пристрою складається з сумованих сигналів правого і лівого каналу звукового супроводу. При цьому сигнал «руху» виведений на окремий екран телевізора. Під час передачі порушеної стереофонічності абонент побачить на екрані горизонтальну лінію — свідчення ненормальної лутливості. Цей пристрій планується запатентувати англійською фірмою «Сістемз електронік». Музиканти і любителі стереофонічного звучання, меломани і дискжокеї будуть вдячні винахіднику за прилад, який забезпечить їх чіткою інформацією про звук, залишить позаду часи, коли вони змушені були «напружувати» вуха.

НОВИНКА ДЛЯ «АТОМЕНЕРГО»

У технологічному відділі Управління атомного електропостачання Великобританії створений зварювальний маніпулятор, з допомогою якого в різних компонентах реактора, що в англійському місті Олдбері, зроблено більше тисячі зварювальних швів.

Для точності роботи маніпулятора передбачений автоматичний спрямовуючий пристрій, до складу якого входить лазерний дальномір. Цей винахід зацікавив японські енергофірми, і не зайвим би він виявився й для вітчизняної атомної енергетики.

МАЛЕНЬКИЙ, АЛЕ ДОРОГИЙ

Японська фірма «Ніссан» підготувала для продажу на американському ринку сенсаційну модель малогабаритного автомобіля спортивного типу, яка спроможна замінити машину цієї ж фірми під назвою «Пульсар». Потужність двигуна — 140 кінських сил при частоті 6400 обертів валу за хвилину. Дякуючи фарам, модель має вигляд «жука з опуклими очима». Така форма витримана й в задній частині кузова. Всі автомобілі фірми «Ніссан» мають гарантію бездефектної роботи на три роки, або на 57 600 кілометрів пробігу. Коштуватиме нова модель близько 20 тисяч доларів.

«ЧУДО», АБО ЩЕ ОДИН ВИТОК ГОНКИ ОЗБРОЄНЬ

США розпочали розробку нового палубного винищувача — бомбардувальника типу Ф/А-18 «Хорнет». Загальна вартість проекту — 3 мільярди доларів. Розроблено нову конструкцію літального апарата, яка збільшить дальність польоту літака до 800—1000 кілометрів.

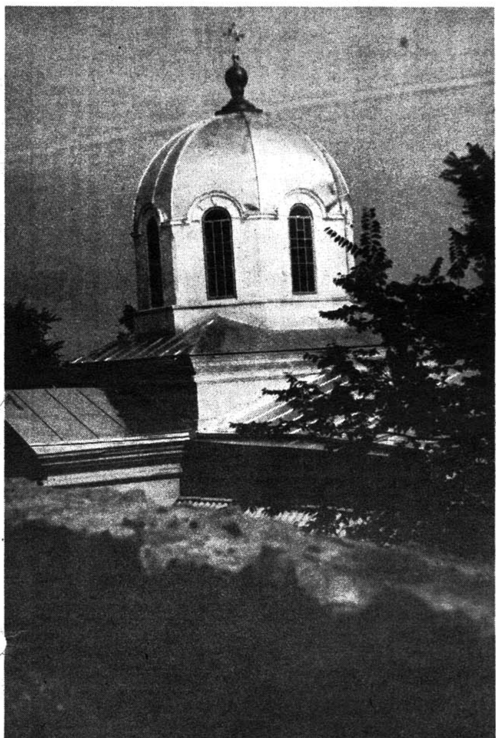
Погляд

ХТО ДО МОРЯ, А ХТО Й ДО СНІГУ

Літо — це сезон, коли більшість людей прагне відпочити, одержати певний заряд енергії від сонця, свіжого повітря, моря або океану. Але всьому цьому, крім, звичайно, морських хвиль, можна радіти і в горах, укритих сніговим килимом. Саме так думає одна з представниць світової еліти лижної акробатики Конні Кісслінг, яка демонстрацією свого вміння стояти на лижах прагне розширити коло шанувальників такого «літнього» відпочинку.

Фото ТАРС.

ЗОЛОТІ ДЗВОНИ

І осипається намул буденщини, душа, пройнята раптовим болем, озирається назад, через роки, через віки — там щось втратили, там щось загубили.

Бог то любов. Доброта, милосердя — істина, яку ми так довго шукали в руйнації. А вона — поруч.

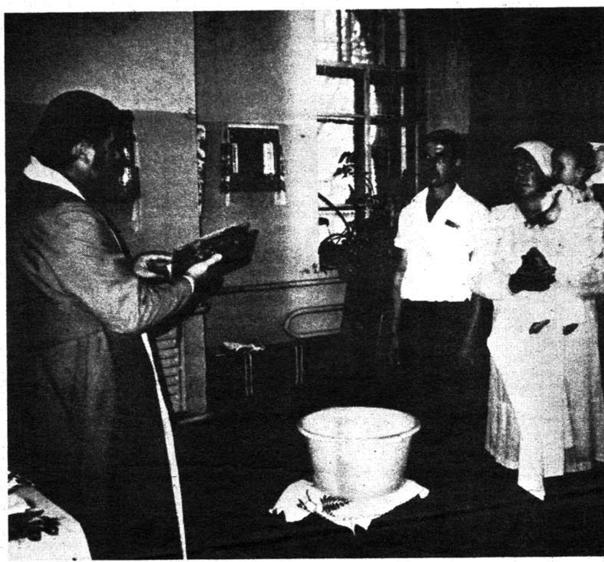
Протоієрей Іоанн з Генічеська Херсонської області за мить візьме в руки рубанок. Що то буде? Стіл, на який потім покладуть запашний коровай, чи двері, які будуть завше одчинені для добрих людей. Чи стілець для самотньої старенької жінки, сам бо виріс у сім'ї без батька і добре знає, як їй ведеться.

...А потім дорога до церкви Різдва Богородиці. Церкви, яка з 1931 року стояла без купола з вибитими вікнами і зачиненими наглухо дверима. Завдяки його подвижницькій праці красується вона нині у Генічеську, відроджена з праху, жива!

Як боляче буває йому вдивлятися в стривожені очі своїх парафіян. У кожного своя доля, своя мука, свої клопоти. Вони чекають...

Наталія ДЗЮБЕНКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ЧИСТИЛИЩЕ,

або Як вистрілює з минулого рушниця, продана за вказівкою першої особи району київському «дяді»

У Пологах стався скандал. Група депутатів на сесії районної Ради висунула ряд звинувачень на адресу голови Ради і виконкому («неправильний стиль і методи керівництва», «волюнтаризм у кадровій політиці», «фабрикування документів» тощо) Миколи Штепи. Виступав із вимогою його відставки голова колгоспу «Аврора» Василь Романцов.

Було створено комісію у складі трьох чоловік, яка вивчала заяву.

І ось п'ята сесія, де прозвучала доповідь комісії. Відразу зауважу, що порядок денний склали так, аби питання, яке на вустах у всього району, слухалося двадцятим чи тринадцятим. Причому дивувала пасивність депутатів. Скажімо, в обговоренні питання про бюджет ніхто не виступив. Дивувала активність запрошених. Раз у раз зліва лунали репліки, мовляв, скоріше закінчуйте. Запрошені — голови колгоспів, директори підприємств та інше начальство, котре, мов за командою, сиділо до самого кінця сесії у повному складі. Ану ж, як там посміють проголосувати «наші» депутати?

Отже, дійшло до заяви щодо Штепи. Від імені комісії виступив Петро Кикош. Він оголосив, що група Романцова висунула Штепі 16 звинувачень. І почав, як горішки, розлущувати пункт за пунктом. Скажімо, група заявила, буцім, район утратив близько тисячі тонн м'яса через невміле керівництво. Фактично, наголошує Кикош, втрачено лише 391 тонну.

Група звинувачує Штепу в родинних зв'язках, у зловживанні службовим становищем при працевлаштуванні родичів. Називається прізвище голови колгоспу імені Жданова Гавриленко, яку перший секретар райкому Компартії України Штепа свого часу зробив директором маслозаводу. Але, знову спростовує Кикош, Штепа був другим секретарем, коли Гавриленко очолила завод.

Кумедна, як для стороннього, історія з колишнім секретарем парторганізації птахокомбінату, членом райкому Л. Тоцькою. Група депутатів доводить, що особисто товариш Штепа покривав злодійський вчинок Тоцької (вкрала шість індичок і була затримана працівниками міліції). Штепа викликав для довірливої бесіди директора підприємства В. Лобовика. Та Пологи — містечко провінційне, шила в мішку не сховаєш. На сесії Микола Васильович на своє виправдання скаже, ніби хотів з'ясувати всі обставини, адже не секрет, що ми часом караємо невинних. Але поки з'ясовували обставини, Тоцьку міліція спіймала вдруге «на гарячому» — виносила вже вісім індичок.

Не змогла комісія документально підтвердити факт продажу мисливської рушниці з районної організації Товариства мисливців і рибалок викладачеві з Києва. Наводились лише усні звинувачення голови районної Ради товариства М. Шовського в нечесності Штепи. Микола Васильович, бач, розпорядився продати рушницю МЦ-2121 шанованій столичній особі, а натомість обіцяв «вибити» товариству «УАЗ». Рушницю продали, а машини — катма.

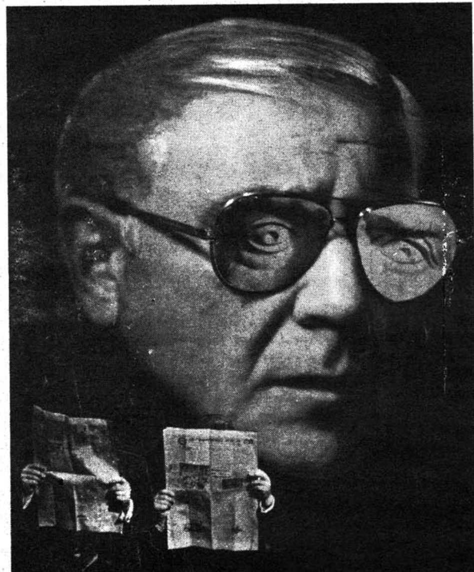
Містилось у заяві також звинувачення у використанні Штепою свого службового становища для забезпечення особистими автомобілями працівників райкому. Кожний третій апаратник протягом року придбав легковика. Комісія не спростувала цифри, просто пояснила, що з фондів району одержано лише два авто, а решту — невідомо як. Можливо, таким робом, як для директора середньої школи села Кінські Роздори В. Бойка? (На час складання заяви — вже завідуючий загальним відділом райвиконкому). Штепа оформив відповідні документи для придбання машини Бойку, зазначивши, що він є... механізатором колгоспу «Світанок». Та, може, депутатська опозиційна група й закрила б очі на аферу Миколи Васильовича в даному разі (кожний юрист скаже, що за такі дії винні підлягають притягненню до відповідальності), але ж директора школи двічі затримували працівники ДАІ за управління автомобілем, добутим неправедним шляхом, у п'яному стані. До речі, під час сесії Штепа публічно визнав, що документи сфабрикував, і тепер він у цьому розкаюється.

Комісія ж зробила висновок: всі звинувачення щодо Штепи — безпідставні. Один член комісії з трьох, В. Романцов, акт перевірки підписувати відмовився. А що сесія? Майже одноголосно схвалила висновок (щоправда, 17 депутатів з невідомих причин були відсутні, а корпус запрошених голів колгоспів і директорів підприємств дружно повернувся — ану ж, як голосують «наші» депутати!). Так протистояння Штепи і Романцова триває не перший місяць, і люди, певне, втомилися від безкінечних викриттів. Мені сподобалися слова голови колгоспу О. Чеха, звернені до обох сторін: оце ми, українці, так відроджуємось, аби увесь світ з нас сміявся. Хоча сміятися з нас можуть не тільки тому, що Микола Васильович свариться з Василем Васильовичем, а діло стоїть. Сміятися будуть і з того, що голова Ради фабрикує документ, а сесія відхиляє будь-які звинувачення. До слова, в Романцова діло не стоїть, і колгосп «Аврора» має найвищі в районі надої молока і середньодобові прирости тварин.

Слушним (але чи почутим?) був виступ депутата Л. Мунтяна. Зокрема, він сказав: «Від конфліктів не буде толку, і пора вам, Миколо Васильовичу, бути доброзичливішим».

Я не вивищую в цій розповіді, де мало приємного, Василя Романцова, Певне, в нього є свої вади. Про це досить емоційно говорили голови колгоспів М. Лось, І. Плювако, згадуваний уже О. Чех... «Перш ніж критикувати, — значуще піднімав палець догори секретар райкому В. Сліпченко, заступник Штепи, — подивися, а чи сам чистий». Однак навіть противники Романцова визнавали: за ним стоять люди, недарма колгосп «Аврора» першим в області проголосував за вихід з підпорядкування РАПО. За Штепою стоять голови колгоспів. І він зізнається: коли стільки палити нервів — уже пішов би на іншу, вищеоплачувану роботу, але вони, голови, не відпускають. Один з них, скажімо, Іван Плювако бадьоро вигукував з місця під час сесії Романцову: «Перевірте стан свого здоров'я!». Це голова того господарства, де, між іншим корови дають удвічі менше молока, а свині мають удесятеро менший середньодобовий приріст, ніж у «Аврорі».

І все ж, як би там не було, розбиратимуться з колишніми помилками (що зловживання, то це може визнати лише суд) Штепи вище чи спустять усе «на гальмах», люди бажають примирення Романцова і Штепи. До слова, область не ризикнула прислати на скандальну сесію нікого, окрім «нейтрального» заступника облради агропромислових формувань. А з'ясувалося, нейтральний — колишній другий секретар Пологівського райкому, який має досвід «пробирання» місцевих журналістів за сміливі виступи. Немаловажний фактор — у застійні часи район був наглухо закритий для критики, у тому числі й для критики Романцова. Через це, можливо, й доводиться пожинати плоди Штепі та його команді. Тепер з'ясовується, що й рушниця (майже за Чеховим) стріляє з минулого. І все таємне стає явним (точно за Біблією). Переконаний: розмова на сесії була корисною. По-перше, виборці оцінять, кого ж вони обрали до Ради. По-друге, все вирішилось із Штепою — знімуть його чи не знімуть. Не зняли. По-третє, розмова засвідчила, що гласність таки дійшла до глибинки. А, може, з такого самоочищення й почнеться справжня робота?

Прощаючись, голова районної Ради попередив нашого кореспондента: ми знаємо Ваш стиль, ми бачимо, що Ви напишете, ми теж можемо написати! «Це Ваше право»,— відповів журналіст.

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Пологи
Запорізької області.

Фотоколаж Михайла САЧКА.

На шпальтах преси Рад

ДЕПУТАТІВ ЛІЧАТЬ ПО ОБІДІ

Ну й хитруни деякі харківські депутати! Зокрема, міської Ради. Прийдуть вранці на сесію, зареєструються, сяк-так досидять до обідньої перерви і гайда хто куди. Одні до куми, інші — у пивничку; жінки-депутатки мають свої інтереси. Почне після обіду працювати сесія — ледве набирається кворум, а як приймати рішення, хоч плач...

Не всі, розуміється, втратили відповідальність перед виборцями. Ще у квітні члени депутатської фракції «Реальність», зокрема її співголови В. Гнєдич, А. Головня, В. Слюсаренко та інші (всього 22 підписи), через міську газету **«Слобода»** звернулися до депутатів міськради з заявою, в якій різко засудили тих «обранців народу», які регулярно залишають сесію без поважних причин і цим створюють неабиякі труднощі в її роботі.

«У зв'язку з цим,— писали автори заяви, — як правило, сесії проходять неритмічно, втрачається багато часу на вирішення різних питань... Так, на четвертій сесії не був прийнятий один з основних пунктів рішення з проблем будівництва у Харкові, що може призвести до зниження обсягів спорудження житла. Напевне ж, це не порадує наших виборців, особливо тих, хто не один рік (а дехто й понад десять років!) чекає квартири».

Автори заяви обнародували списки депутатів, які не з'явилися на четверту сесію або залишили її після обідньої перерви. Таких виявилося чимало — понад 90 чоловік. Згодом міська Рада прийняла рішення після обідньої перерви обов'язково реєструвати всіх депутатів поіменно. Та ось нещодавно, повідомила все ж та «Слобода», на черговій п'ятій сесії Ради, яка розглядала важливі питання розподілу повноважень між міською і районними Радами у сфері господарського і культурного будівництва, після обідньої перерви знову «кудись зникли» понад 35 депутатів. Серед них В. Барсуков, І. Бойко, С. Глушко, М. Дупа, В. Короленко, С. Свербилов та інші, хто і раніше був у «чорному списку» прогульників.

В одній з своїх публікацій, справедливо обурюючись кепським становищем у міськраді, газета винесла в заголовок такі слова: «Іще один штраф— за неявку на сесію».

БУДУТЬ І ПРЯНИКИ

Поволі, поступово, але відроджується мале село Україна. Те, що ще недавно було в чорному списку «неперспективних».

Одна з болячок таких глибинних сіл — перебої з торгівлею хлібом. То транспорту не знайшлося, то дорогу розвезло. Доводиться людям «перебиватися» на коржах чи на сухарях.

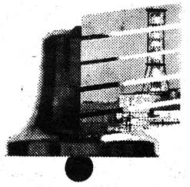
Враховуючи ці аж ніяк не другорядні ускладнення селянського буття, розповідає в газеті Київської міськради **«Хрещатик»** кандидат технічних наук А. Корчинський, творча група працівників Київського науково-виробничого об'єднання «Харчомаш» створила комплект обладнання пекарень малої потужності для випуску кількох сортів хліба з пшеничного та житнього борошна. Продуктивність пекарні — від однієї до трьох тонн хліба на добу. Опалення — різновидне: електрика, газ, нафтопродукти. Виробнича площа невелика — всього 40—50 квадратних метрів. Отже, звести таке підприємство можна практично в кожному селі.

З 1992 року комплект пекарні буде доповнено обладнанням для випуску булочних і кондитерських виробів. Колгоспи і радгоспи, які придбають такі пекарні, не тільки розв'яжуть проблему з хлібопостачанням, а й подарують своїм односельчанам різні тістечка, пряники.

Міністерське крісло

НАША МЕТА — ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ

У травні цього року прийнято рішення про створення нового республіканського міністерства — Міністерства у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, або Мінчорнобиль. Його міністром Постановою Верховної Ради УРСР від 6 червня 1991 року призначений Г. ГОТОВЧИЦЬ. Сьогодні він — наш співрозмовник.

— Георгію Олександровичу, чим викликана необхідність створення нового міністерства?

— Очевидно, говорити про значимість розв'язання проблем захисту постраждалого від чорнобильської катастрофи населення, реабілітації забруднених територій немає необхідності. Однак заходи, які застосовувалися раніше,— і одразу після вибуху, і пізніше, — мали розрізнений характер, ніким не координувалися. А тому, на жаль, припускалося дублювання робіт, інколи приймалися не зовсім розумні рішення. Через це ефективність заходів з точки зору захисту здоров'я населення була далекою від бажаної.

У серпні минулого року Верховна Рада України прийняла рішення про створення урядового органу, який узяв би на себе координування, узгодження, фінансування, планування й організацію всіх робіт за єдиною багаторічною комплексною програмою ліквідації наслідків аварії. Так був створений Держкомчорнобиль УРСР.

Але вже через сім-вісім місяців його існування стало ясно, що можливі подальші наслідки аварії, складність вирішення деяких наукових та інженерних питань, реалізація програм переселення десятків тисяч людей, запобігання «розповсюдженню» радіонуклідів за межі забруднених територій, вирішення майбутньої долі об'єкта «Укриття», надійне і тривале поховання сотень тисяч тонн радіоактивних речовин потребують більш цілеспрямованих зусиль, певних дій. Тобто державний орган, який здійснює координацію робіт, їх організацію тощо, щоб безпосередньо впливати на виконання тих робіт, повинен мати у своїй структурі виконавчі й виробничі підрозділи.

У зв'язку з проголошенням незалежності України розглядається питання про передання цілої низки функцій на території республіки уряду і Верховній Раді УРСР. Нещодавно наш парламент прийняв постанову про передання в юрисдикцію республіки всіх підприємств і організацій союзного підпорядкування. В зв'язку з цим постає, зокрема, завдання взяти в свої руки управління всіма роботами в зоні забруднення, зоні відчуження, на території атомної станції. З цією метою за урядовим рішенням вже створено республіканське об'єднання «Чорнобильдезактиваціябуд». Створено воно на базі будівельних організацій кількох областей, серед яких також Київська, Чернігівська і Житомирська області. Створено будівельно-монтажні підрозділи, які зводитимуть об'єкти, необхідні для переселення, дезактивуватимуть забруднені території, розвиватимуть інфраструктуру забруднених територій, тобто будуть займатися всім тим, що робиться сьогодні в зоні з невисоким рівнем забруднення для забезпечення нормальних умов проживання.

Усе це разом і є тією причиною, через яку Держкомчорнобиль УРСР і перетворюється в міністерство.

— Але щодо тридцятикілометрової зони, то там уже є могутній хазяїн...

— Нині стадії вирішення питання про передання нашому міністерству науково-виробничого об'єднання «Прип'ять» Мінатоменергопрому СРСР та інших підрозділів, які працюють у зоні відчуження. Розглядається питання про передання до структури міністерства деяких органів радіологічного моніторингу Держкомгідромету СРСР та інших виробничих одиниць.

— Структуру міністерства вже розроблено?

— Сьогодні наші служби разом із зацікавленими міністерствами й відомствами, місцевими Радами постраждалих областей і районів готують конкретні пропозиції щодо структури, штату, розташування підрозділів щодо основних напрямів їхньої роботи. У перспективі ж ми бачимо необхідність створення потужної будівельної індустрії, яка б забезпечила виконання усіх робіт по відселенню й влаштуванню потерпілих людей на нових місцях. Це дуже відповідальна, надзвичайно велика робота. Вартість програми переселення на цей рік навіть у цінах до квітневого підвищення становить більш як 1,5 мільярда карбованців.

— Які ж підрозділи буде мати міністерство?

— Деякі я вже згадав. Але я ще не порушував науково-дослідних, проектно-конструкторських, технологічних проблем. Їх мають розв'язувати певні підрозділи. Перші з них, які вже є, я б не став називати інститутами або, скажімо, конструкторськими бюро. Але подібні підрозділи повинні бути, оскільки передання нам усіх повноважень і, природно, усієї відповідальності за стан справ на забруднених територіях потребує організації і проведення наукових досліджень і створення якогось мозкового центру. Без цього об'єднання зусиль багатьох міністерств та відомств і на території республіки, і в межах Союзу навряд чи можливе.

Нині готуються пропозиції щодо створення невеликих мобільних проектно-конструкторських, технологічних груп, які могли б визначити технологію робіт, наукову політику на сьогодні й на перспективу. Ідеться перш за все про систему, саме систему — хочу це підкреслити — поводження з радіоактивними речовинами. До речі, не тільки в зоні і забруднених районах, а й на території всієї республіки. На Україні тривалий час збиранням, переробкою й похованням різноманітних промислових радіоактивних відходів займалося ВО «Радон». З цим пов'язано чимало проблем, і кількість їх зростає. У пресі неодноразово з'являлися повідомлення про те, що десь загублено радіоактивну ампулу чи капсулу, десь знайшовся безгосптний випромінювач. Так далі залишатися не може. Об'єднання «Радон» також планується передати нашому міністерству.

— Окремі роботи доведеться виконувати вперше. Чи є в зв'язку з цим проблема з кадрами?

— Така проблема є і сьогодні вона загостриться. Практично немає досвіду дезактивації й реабілітації забруднених територій у широких масштабах. Той досвід, який був, на превеликий жаль, не узагальнювався, ніким не вивчався. Тому розроблено програму підготовки національних кадрів. На базі Київського державного університету вже організовані й фінансуються нашим міністерством курси, вже відбулося кілька випусків потрібних нам спеціалістів. Нашими планами передбачено розширення цієї роботи.

— Георгію Олександровичу, будь-яке міністерство від своїх виробничих підрозділів одержує прибутки. А Мінчорнобиль? Адже головне завдання — дезактивація. І з переселенців за будинки гроші не візьмеш.

— Дезактивація в моральному плані важливіша, ніж будь-які прибутки. В перспективі вона спрямована на повернення забруднених територій до господарської діяльності. Звичайно, похвалитися практичними результатами поки що не можна, але в справі залучення до цієї роботи найновітніших техніки й технології, у тому числі зарубіжних, певні напрями вже «вимальовуються». І це також одне з важливих завдань у роботі міністерства.

— Звідки ж міністерство братиме кошти?

— Фінансування усіх робіт — це дуже болюче питання. Досі роботи, пов'язані з ліквідацією наслідків аварії на ЧАЕС, в основному фінансувалися союзним урядом. Але, по-перше, фінансування постійно було недостатнім, по-друге, кошти використовувалися не дуже ефективно. Сьогодні ж треба добиватися фінансування усіх робіт з ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи за рахунок союзного бюджету Мінатоменергопрому СРСР, і водночас думати над тим, як, не втрачаючи головного стратегічного напряму, заробити кошти своїми ж підрозділами.

— Якісь шляхи вже знайдено?

— Можна говорити про певні напрями, але не про якісь готові проекти. Зокрема, може і повинна бути розглянута можливість вирощування на відселених територіях з низьким рівнем забруднення насіння багаторічних трав, квіткової розсади, саджанців фруктових дерев, які не мають ніякого генетичного впливу й користуються великим попитом. Розглядається питання про дезактивацію сотень тисяч тонн металу, забрудненої техніки, зосередженої в зоні. Технологія німецьких фірм дає можливість виконати повне очищення металу й повернути його в народне господарство. Наше завдання — втілити ці наміри.

— Чи не витиснуть проблеми зони, дезактивації, радіоактивних відходів з поля зору міністерства соціальних питань?

— Звичайно, ні. Більше того, нині бачимо необхідність посилити увагу до вирішення соціальних питань. У нетривалій бесіді важко сказати про всі, але деякі з них зазначу.

Згідно з концепцією проживання на забрудненій території, з «чорнобильськими» законами із зон з невисоким забрудненням відселення людей не передбачається. Але для цих людей слід створити належні умови життя, забезпечити медичне, побутове, торговельне, культурне обслуговування. Потребує зміцнення база кадрів — лікарів, учителів, працівників інших сфер обслуговування. Сотні населених пунктів мають бути газифіковані, в них треба побудувати дороги з твердим покриттям, мережі водопостачання. Разом з цим десятки тисяч людей потребують переселення на нові місця. І там має бути створена необхідна інфраструктура, розвинуті відповідні галузі. А коли ми робимо це поруч з давно існуючими населеними пунктами, то неможливо залишити їх без уваги. Інакше важко уникнути конфронтації або якихось негативних наслідків переселення.

Тобто, незважаючи на безліч інших проблем, увага до соціальних питань лише посилюється.

Розмову вів Олексій БРЕУС, спеціальний кореспондент «Голосу України».

МІНСЕРЕДБУД, МІНАТОМЕНЕРГО, МІНАТОМЕНЕРГОПРОМ СРСР... КОЖНЕ З ЦИХ «АТОМНИХ» МІНІСТЕРСТВ МОЖНА ОХАРАКТЕРИЗУВАТИ ЯК ВЕЛЕТЕНСЬКЕ, МОГУТНЄ, БАГАТЕ. І МОНОПОЛЬНЕ. БО ТО ЛИШЕ РІЗНІ НАЗВИ ОДНОГО Й ТОГО Ж СОЮЗНОГО МІНІСТЕРСТВА. ПЕРЕЙМЕНУВАННЯ ЗНАМЕНУВАЛИ ЛИШЕ ЧЕРГОВІ ПРОКОВТУВАННЯ НИМ КОГОСЬ СЛАБШОГО. І ОСЬ З'ЯВИЛОСЯ НОВЕ «АТОМНЕ» МІНІСТЕРСТВО, ТА ЩЕ Й РЕСПУБЛІКАНСЬКЕ — МІНЧОРНОБИЛЬ УРСР. КІНЕЦЬ МОНОПОЛІЇ? РОЗБАГАТІЄМО? ТА, МАБУТЬ, НІ. АДЖЕ СТВОРЕНО НОВЕ МІНІСТЕРСТВО НЕ ЗАРАДИ НАЖИВИ, А ЩОБ ЗАЛИШИТИСЯ ЖИВИМИ. ЦЕ ЙОМУ ДОВЕДЕТЬСЯ СВОЇМИ РУКАМИ РОЗГРІБАТИ РАДІОАКТИВНИЙ ПОПІЛ, РОЗСИПАНИЙ ПО УКРАЇНІ.

Безсмертя митця — у його творах. Книжки одного з корифеїв української радянської прози Петра Панча, 100 років з дня народження якого минає 4 липня ц. р., люблені і знані читачами. Останнім часом здійснено видання його творів у шести томах (тиражем 100 тисяч примірників), двічі побачив світ роман «Гомоніла Україна» (українською і російською мовами), кілька разів видано повість «Олександр Пархоменко», зокрема і в перекладі на іспанську («Дніпро», 1987 р.). У «Шкільній бібліотеці» («Веселка») з'явився ошатний том повістей та оповідань «Дорогий подарунок».

У домашньому архіві Петра Йосиповича особливе місце займають щоденники, нотатки. Це десятки грубих зошитів і записників. Хронологічні рамки їх — 1913 — 1978 роки.

Пропонуємо читачам «Голосу України» уривки з щоденника 1933-го. У квітні того року П. Панч працював у виїзній редакції газети «Червона Армія» в селі Пироги Глобинського району Харківської області (нині Полтавської). Тієї тяжкої весни газета шефствувала над колгоспами.

Письменник зустрічався з колгоспниками, одноосібниками, бачив на власні очі трагедію села, доведеного перегинами, насильством і просто-таки необмеженим і незбагненним розбоєм бюрократично-командної системи до крайньої межі. У мирний час, на споконвічно багатих чорноземах, що не обділяли урожаями селян, помирали з голоду хлібороби і їхня надія — діти, з рук яких швондери від колективізації видирали останню картоплину.

Ці епізоди з документальною точністю воскрешають трагедію й біль 1933-го.

У архіві письменника є начерк оповідання на тему голоду, але, певна річ, про його публікацію в ті часи не могло бути й мови.

Петро ПАНЧ

З щоденн

УЧОРА ВНОЧІ ПОМЕР НА ПЕЧІ КОЛГОСПНИК. ВІН БУВ СЛАБИЙ І ТИХО ПОМЕР. ЖІНКА ПЕРЕЛЯКАЛАСЯ І ВНОЧІ ВИСКОЧИЛА НАДВІР І ПОЧАЛА ГОЛОСИТИ. НІХТО НЕ ПРИХОДИВ. ВОНА КИНУЛАСЯ ДО СУСІДІВ, ЩОБ ІШЛИ З НЕЮ ДО ХАТИ, БО ВОНА САМА БОЯЛАСЯ ЗАЙТИ, АЛЕ НІХТО НЕ ПІШОВ. ВОНА ЗНОВУ ПОВЕРНУЛАСЯ НА ПОДВІР'Я Й, УМЛІВАЮЧИ ВІД СТРАХУ І РОЗПАЧУ, ПОЧАЛА ГОЛОСИТИ ЩЕ ДУЖЧЕ. ЦЕ ПОЧУВ ГОЛОВА КОЛГОСПУ. ВІН ПІШОВ ДО НЕЇ І З ВЕЛИКИМ ЗУСИЛЛЯМ ЗАВІВ ДО ХАТИ, ДЕ ЛЕЖАВ НА ПЕЧІ МЕРТВИЙ КОЛГОСПНИК.

ТЯГЛО було доведене до знесилення. Тільки перед сівбою коней звели на ноги. З МТС за умовою одержали для засівкампанії шість тракторів, а в Пирогах — 4 колгоспи: «Нове життя», «Згода», імені Шевченка, імені Ворошилова. [...]

У селі хліба немає, а якщо й є, то негласний. Проте є більш забезпечені колгоспники, є — менш. Колгосп імені Ворошилова наладив громадське харчування: на кожен трудодень до 8 квітня одержували 200 грамів хліба і обід (приварок). Щойно від держави одержали 17 центнерів жита й кукурудзи на харчування. Тепер голова колгоспу планує так: хліба по 400 грамів (300 на обід і 100 на вечерю) і приварок тричі на день. Громадським харчуванням охоплені (в яслах) усі діти з 4 місяців до 4 років. Школярів годують у школі. Інших членів родини — маломожних — годує колгосп.

— У нас усі вони обраховані, — каже голова колгоспу. — Я вже так прикинув, що вистачить протягти, аж доки закінчимо прополку буряків.

— А потім?

— Там уже піде цибуля, буряк, редиска... А потім ще й держава... Вона ж візьме до уваги. [...]

Дитячі ясла (майдан).

Вікнами до вулиці стоїть велика хата. Чистенько підметений двір. Одчиняємо з Вірою двері і назустріч:

А вже, весна, а вже
класна,
Із стліх вода капле...

У першій хаті на низеньких ослонах разочками, мов ластівки на дроті, сидять діти. Вони ще в своїх різноманітних костюмчиках, у хусточках, у картузиках. Це дитячі ясла артілі «Нове життя». Діти тут зібрані від півтора до п'яти років. Діти тільки двох бригад, інших трьох бригад — у другому кінці села, ближче до дворів колгоспників.

Біля дітей ходить три няньки і одна куховарка. Няньки переважно з молодих дівчат. Куховарка пояснює:

— Торік ходили біля дітей жінки. Так воно гірше. Була й одна дівчина. То усі діти до неї так і липнуть. Цього року запитали вже дітей, кого бажають. Так усі за «тьотю», за дівчину. Тепер у нас дівчата.

— Що ж ви їм варите?

— Оце борщу наварила, по два ополоника, а воно мало. Бо ж тільки бурячки та картопельки трохи і пшона по 15 грамів. Дитина з'їсть і знову руку підносить:

— Добавоцки!.. Голодні!

Діти виснажені, жовті, худенькі, але бадьорі.

Шура вірші почала читати.

Вона прочитала аж чотири віршики, але добрати змісту було трудно.

Над дверима портрет Т. Шевченка.

— Хто це, Шуро?

— Шевченко, що про царів.

У другій кімнаті чистенькі «дачки», для спання удень. Ще далі — їдальня з низенькими столами й ослінчиками. В окремій кімнатці троє дітей, що слабують на шлунки. Можливо, від вживання самих буряків. Меншому півтора року. Воно має дикі божевільні очі і старе, вже виснажене жовте обличчя. Воно якось скрючилось, мов ембріон, уткнулося у подушку і пищить не по-дитячому, а мов маленька якась тваринка. На ньому біленька сорочка.

— А побачили б, у якому дранті їх принесла мати. В них так пов'їдався бруд, що ось уже два дні не можемо ніяк відпарити.

Двоє інших дітей уткнулися личками в подушку, сплять, щільно притиснувшись на одній дачці. Окремо вони не можуть спати. [...]

Ще далі, по цій же вулиці «ясла» (майдан) двох бригад колгоспу імені Ворошилова. Чисто, тепло, уважно. Діти сидять за столиками. Вони чекають на обід. Але їсти майже нічого. Буряк варений і борщик. Ні жирів, ні молока. [...].

Хата, перед порогом ожеред соломи, під соломою, проти сонця гріються Павлушка, Микита і сопливий Іван. Це сироти з цього села. Їхні батьки повмирали цієї зими від голоду. Діти вчилися в школі — просять олівця й паперу.

Даю по одному аркушику, а Віра — по олівцеві червоному і по 25 копійок на купівлю чорних олівців. Іван плаче, скімлить, просить і собі грошей. Даю. Просить їсти.

— Щоб Тихон Іванович (зав. їдальнею) давав не по 100 грамів хліба, а по 200.

Тихон Іванович пропонує іти хлопцям (а їм 10, 14, 16 років) на город збирати качани в купу, тоді буде давати по 200 грамів.

Павлуша блакитноокий, з приємною дитячою посмішкою. Хитро просить хліба вперед. Микита сірий, виснажений, замучений. Мовчить.

Іван з маленьким, як у мавпи, личком, слинявий і сопливий, весь час пришелепувато скімлить.

Одводимо на город.

Микита починає працювати. Павлушка торгується. Нарешті, береться й собі за качани. Іван пришелепувато дивиться на город, потім починає плакати:

— Їсти хочеться.

Домовилися, що ми прийдемо перевіряти. Але за дві години ми зустріли попереду Івана біля діжки з лушпайками з буряків аж на другому кутку села. Він брав брудні лушпайки і гриз їх з землею.

Павлушу зустріли в сусідньому садку. Він ішов до ями, з якої викопали у куркуля хліб. У Павлуші низько звисали довгі рукава його великого піджака. З-під такої ж великої шапки мило виглядали блакитні оченята.

Павлуша шукав поживи. [...]

16. IV.

Т р у п.

У сусідньому хлівці, на подвір'ї амбулаторії, діти наткнулися на труп якоїсь баби. Труп лежав там уже третій день.

Сьогодні я побачив цей труп на маленькій повозочці. Хлопець віз його на кладовище ховати. В ящичку була сіра купа брудної одежі, зверху лежала пара чобіт, голова, зав'язана білою хусткою, звисала наперед, одна брудна жовта нога звисала через бильце позаду і підошвою черкала об землю.

Біля амбулаторії стояли жінки і лускали насіння. Труп жінки ніякого враження на них не зробив.

Жінку цю знайшли в полі, на ріллі. Ішла вона із сусіднього села.

Голова сільради розповів:

— Весною оце, як почало відтавати, так їх (трупи), як почали звозити сюди на слідство. Одного ранку виходжу, а їх попід тином стоїть трупів п'ятнадцять. Цілий батальйон. А воно ото остання завірюха як знялася. І кого захопила в степу, там і поховала. Цілий батальйон. Попритуляли до тину, вони й стоять. [...]

Сьогодні поховали блакитноокого Павлушку. Об'ївся сирих буряків, а потім борщу на кухні 3—4-ї бригад, де йому видавали сто грамів хліба і приварок.

Я переходив через двір цієї кухні, перед самим носом розчинилися з тріском двері, і куховарка, сердита і зла, в плечі випхала цього самого Павлушку:

— І не вмирає таке ледащо.

Він, спіткнувшись, ухопився за стіну і заплакав. На ньому був той самий довгорукавий піджак. Коли я побачив уперше, як він під соломою вранці грівся проти сонця — у нього хитрувато блискали з-під шапки блакитні оченята. Зараз очі були сумні. Останні холодні дні, а особливо ночі погано відбилися на Павлушці. Він схуд і посірів. Мабуть, не кожної ночі він спав у теплій хаті. Павлушка нагнав мене на вулиці і ображеним тоном запитав:

— Дядю, а де я цю ніч буду спати?

— До тітки йди.

— Вона виганяє мене. Зайдіть, скажіть їй, щоб не виганяла.

— Павлушко, ти, мабуть, погано ведеш себе, через те вона й виганяє тебе. А мені не можна вмішуватися у ваші справи.

Надворі дув холодний вітер, заходила ніч. Павлушка йшов за мною, як побите цуценя, і щось бурмотів ображено собі під ніс.

Сьогодні Павлушки вже немає.

Павлушка помер.

А три дні тому до кімнати зайшов високий, досить вродливий і ще молодий селянин з коротенькою борідкою і журними очима. Зачинивши за собою двері, він винувато зупинився і потер руки:

— І холодно, і голодно.

— А чого голодно? У колгоспі працюєте?

— Пр
ству, та
ло й не
помирати
це так са
сказав —
пустити
ки працю
— А
— Я х
третій рі
оце висл
приїхали
а воно р
крутить
пальці.
Я дав
ба. Він п
ню, ще
шов.
Сьогод
Він
оселю
почалася
спродавс
й трьох
ти.
Тр
печі,
старшому
опухлими
на лежак
ла дістат
ло. Він
чі, обіпе
не втрим
долівку.
не підвів
жав тру
ки не по
Учора
чі колгос
бий і тих
релякала
ла надві
Ніхто не
нулася д
з нею до
боялася
пішов.
лася на
чи від с
чала гол
почув г
пішов до
силлям
жав на
госпник.
Уп
лова
дітей до
громадсь
те в сам
лося хар
дні. Над
же райо
— А
Голова
витріщи

...мія» в селі Пи... ...у Харківської ...ї]. Тієї тяжкої ...а над колгоспа...

...з колгоспни... ...чив на власні ...ного перегина... ...-таки необме... ...розбоєм бюро... ...еми до край... ...на споконвічно ...не обділяли ...м з голоду хлі... ...ити, з рук яких ...ації видирали

...льною точністю ...біль 1933-го. ...начерк опові... ...але, певна річ, ...часи не могло

ці «ясла» (майдан) двох бригад колгоспу імені Ворошилова. Чисто, тепло, уважно. Діти сидять за столиками. Вони чекають на обід. Але їсти майже нічого. Буряк варений і борщик. Ні жирів, ні молока. [...].

Хата, перед порогом ожеред соломи, під соломою, проти сонця гріються Павлушка, Микита і сопливий Іван. Це сироти з цього села. Їхні батьки повмирали цієї зими від голоду. Діти вчилися в школі — просять олівця й паперу.

Даю по одному аркушику, а Віра — по олівцеві червоному і по 25 копійок на купівлю чорних олівців. Іван плаче, скімлить, просить і собі грошей. Даю. Просить їсти.

— Щоб Тихон Іванович (зав. їдальнею) давав не по 100 грамів хліба, а по 200.

Тихон Іванович пропонує іти хлопцям (а їм 10, 14, 16 років) на город збирати качани в купу, тоді буде давати по 200 грамів.

Павлуша блакитноокий, з приємною дитячою посмішкою. Хитро просить хліба вперед. Микита сірий, виснажений, замучений. Мовчить.

Петро ПАНЧ

ходжу, а їх попід тином стоїть трупів п'ятнадцять. Цілий батальйон. А воно ото остання завірюха як знялася. І кого захопила в степу, там і поховала. Цілий батальйон. Попритуляли до тину, вони й стоять. [...]

Сьогодні поховали блакитноокого Павлушку. Об'ївся сирих буряків, а потім борщу на кухні 3—4-ї бригад, де йому видавали сто грамів хліба і приварок.

Я переходив через двір цієї кухні, перед самим носом розчинилися з тріском двері, і куховарка, сердита і зла, в плечі випхала цього самого Павлушку:

— І не вмирає таке ледащо.

Він, спіткнувшись, ухопився за стіну і заплакав. На ньому був той самий довгорукавий піджак. Коли я побачив уперше, як він під соломою вранці грівся проти сонця — у нього хитрувато блискали з-під шапки блакитні оченята. Зараз очі були сумні. Останні холодні дні, а особливо ночі погано відбилися на Павлуші. Він схуд і посірів. Мабуть, не кожної ночі він спав у теплій хаті. Павлушка нагнав мене на вулиці і ображеним тоном запитав:

— Дядю, а де я цю ніч буду спати?

— До тітки йди.

— Вона виганяє мене.

— Працював по столярству, та це руку вже відняло й не можу. Доведеться помирати, — каже він про це так само спокійно, як би сказав — доведеться пропустити день-другий. — Доки працював, хоч обідав.

— А свою оселю маєте?

— Я ходив на Волгу. Уже третій рік там працював, а оце вислали назад. Щойно приїхали — ніяких запасів, а воно рука щось, — і він крутить рукою, скорчуючи пальці.

Я дав йому шматок хліба. Він поклав його в кишеню, ще трохи постояв і пішов.

Сьогодні його поховали.

Він колись мав добру оселю в кінці села. Коли почалася колективізація, спродався і, забравши жінку й трьох дітей, подався в світи.

Тр... тому ... лежав на печі, тр... його д...ей (найстаршому 8 років) сиділи з опухлими з голоду ногами на лежанці. Мати їхня пішла дістати хліба в друге село. Він захотів устати з печі, обіперся на слабу руку, не втримався і впав аж на долівку. З долівки він уже не підвівся. Так він пролежав трупом три дні, аж доки не повернулася жінка.

Учора вночі помер на печі колгоспник. Він був слабий і тихо помер. Жінка перелякалася і вночі вискочила надвір і почала голосити. Ніхто не приходив. Вона кинулася до сусідів, щоб ішли з нею до хати, бо вона сама боялася зайти, але ніхто не пішов. Вона знову повернулася на подвір'я й, умліваючи від страху і розпачу, почала голосити ще дужче. Це почув голова колгоспу. Він пішов до неї і з великим зусиллям завів до хати, де лежав на печі мертвий колгоспник. [...]

Уп... колгос... Ворошилова ... всіх дітей дошкільного віку на громадське харчування. Проте в самому колгоспі зосталося харчів тільки на три дні. Надіються, що допоможе район.

— А як не допоможе?

Голова колгоспу злякано витріщив очі:

— Допоможе! [...].

У одноосібника забрали коня. Він і каже:

— Мене опішили. Куди тепер я годен.

У день урочистого виходу колгоспників у поле — одноосібників зігнали на колгоспні двори закидати яму. Коли одноосібники почали проситися на обід, з них почали глузувати:

— У вас же немає чого їсти. Ви ж кажете, що голодуєте.

А господарник «Нового життя» перевершив у своєму нахабстві по викривленню партійної і радянської лінії.

Коли одноосібники почали говорити, що їм же треба свої городи копати, він нахабно відказав:

— Хоч копай, хоч не копай, все єдно ми у вас зеленцем заберемо!

У одноосібника Книша, бідняка, восени прийшли і, не ставлячи до нього ніяких вимог щодо хлібозаготівель чи іншого якогось податку (з огородини і грішми він виконав план, самооподаткування і зустрічний: 24 крб. +44 крб. +44 крб., а з хліба — недовиконав щось пудів 10), розібрали комірчину: дах узяли на паливо до ШКМ (школи колгоспної майстерності. — І. І.), а стелю — до колгоспу на жолоби. Потім прийшли, спустили з цепу собаку, собаку пристрелили, а цеп забрали.

— Прийшли, — каже Книш Свирид, — розбили, забрали і не сказали за що.

Одноосібник з червоним засмаленим обличчям, кремезний, говорить голосно, ніби балакаєш з ним через ниву. Наводячи цифри, він для підтвердження зиркає в бік дружини, але таким сердитим поглядом, немовби вона йому може заперечити. Його дружина, дрібненька з обличчя, з гостреньким носиком і гарненькими очима, затуркана, тихенька і боїться хоч би ненароком перебити свого чоловіка, що колись у царській армії служив артилеристом. Коли ж вона пробує вставити й своє слово, Свирид сердито зиркає і прикрикує:

— Я скінчу, тоді ти будеш говорити... Ну як було нас у батька троє синів, то я собі відкупив у двох братів оце клаптик... Я це кажу по-щирості: хоч вірте, хоч ні, — як я вас не знаю, і ви мене не знаєте, ну вобче, як, можна сказати, товариш командир военний, і я служив колись в артилерії, сказать би, в царській службі, ну це ж тоді таке правило було, що брали... Я, конечно, так думаю: раз роблю, то буде і для мене, і для держави... Я ж його не передав другій державі, а вони зі мною поводяться, сказати б, грубо: іде голова артілі чи бригадир, наші ж, знаю я його, знає він мене, так і не поклониться, — мовляв, ти одноосібник, ворог.

...А я так думаю, як нам партія каже, що одноосібник — майбутній колгоспник, то вони поступають неправильно... Я не проти колективу. Хіба я проти колгоспу? Ну я так думаю: як Ленін сказав — не все зразу, потрошку, на одну ступеньку, потім на другу, а потім і все — оце правильно. Не в один же рік треба усім стати колгоспниками.

...Оп'ять же, настроїли фабрик і заводів, може, мені й приємно поносити чистенькі калоші і гарний піджак, а як їсти нічого буде, так і піджак не нужен. Собака був на цепу — пристрелили. Це ж до одноосібника прийшли...

А я проти колгоспу нічого не маю. Тільки ж треба засіяти, посадити і тоді й сказати: «Прийміть, я ваш».

А як я посію, коли мені не вказали, де сіяти? Тепер от садити картоплю, план засадити 18 соток. Так чим же я засадю? З осени забрали й картоплини не зоставили. Просив, хоч для дітей з цеберку зоставте — і слухати не захотіли. А ми як воювали, бувало, і наступаємо, і відступаємо, ну военних забираємо в полон, а мирного населення і то не трогали, не то що дітей. Так я думаю, що держава мусить же допомогти. Правда, я недовиконав здачу хліба, раз у мене уродило тільки 60 пу...

дов, а мені... дов.

У тридц... я, правда, ... пуди пшен... ховати, чи... під дощем,... ти б, у пов... поставив д... сухою поло... шок, і зно... ловою... Ну... кому зробі...

...А в ... чайно, треб... те, що бер... дірочку в ... щоб і дих... ло. А воно... долоні плю... пливе...

Входить... сідає біля ... дить ще од... зячу ніжку... на карачки...

— От н... жуть, як, м... ноосібники,...

Той, що ... ках, трусит... павши очи...

— Об чо... воно ішло ... шкода. У ... топлі 35 п... поступило ... Вот у чому...

Заходить... теж одноос... пер тримаю... ластівки ... у вирій. (...

З щоденників. Рік 1933-

...села, ближче до ...ників.

...ходить три ...на куховарка. ...важно з моло... ...уховарка пояс...

...одили біля дітей ...но гірше. Була ...но. То усі діти ...липнуть. Цього ...вже дітей, ко... ...Так усі за «тьо... ...у. Тепер у нас

...ж їм варите? ...орщу наварила, ...юника, а воно ...тільки бурячки ...трохи і пшо... ...рамів. Дитина ...руку підно...

...ці.. Голодні! ...ні, жовті, ху... ...дьорі. ...почала чита...

...итала аж чоти... ...але добрати ...трудно. ...има портрет

...Шуро? ...ко, що про ца...

...кімнаті чистень... ...для спання ...алі — їдальня ...столами й ос... ...окремій кім... ...ті, що слабу... ...унки. Можливо, ...самих буряків. ...тора року. Во... ...божевільні очі ...виснажене жов... ...Воно якось ...мов ембріон, ...подушку і пи... ...итячому, а мов ...тваринка. На ...сорочка. ...чили б, у якому ...несла мати. В ...вся бруд, що ...ді не можемо

...дітей уткну... ...в подушку, ...о притисну... ...дачці. Окре... ...можуть спа...

...о цій же вули...

Іван з маленьким, як у мавпи, личком, слинявий і сопливий, весь час пришелепувато скімлить.

Одводимо на город.

Микита починає працювати. Павлушка торгується. Нарешті, береться й собі за качани. Іван пришелепувато дивиться на город, потім починає плакати:

— Їсти хочеться.

Домовилися, що ми прийдемо перевіряти. Але за дві години ми зустріли попереду Івана біля діжки з лушпайками з буряків аж на другому кутку села. Він брав брудні лушпайки і гриз їх з землею.

Павлушу зустріли в сусідньому садку. Він ішов до ями, з якої викопали у куркуля хліб. У Павлуші низько звисали довгі рукава його великого піджака. З-під такої ж великої шапки мило виглядали блакитні оченята.

Павлуша шукав поживи. [...]

16. IV.

Т р у п.

У сусідньому хлівці, на подвір'ї амбулаторії, діти наткнулися на труп якоїсь баби. Труп лежав там уже третій день.

Сьогодні я побачив цей труп на маленькій повозочці. Хлопець віз його на кладовище хвати. В ящичку була сіра купа брудної одежі, зверху лежала пара чобіт, голова, зав'язана білою хусткою, звисала наперед, одна брудна жовта нога звисала через бильце позаду і підошвою черкала об землю.

Біля амбулаторії стояли жінки і лускали насіння. Труп жінки ніякого враження на них не зробив.

Жінку цю знайшли в полі, на ріллі. Ішла вона із сусіднього села.

Голова сільради розповів:

— Весною оце, як почало відтавати, так їх (трупи), як почали звозити сюди на слідство. Одного ранку ви...

Зайдіть, скажіть їй, щоб не виганяла.

— Павлушко, ти, мабуть, погано ведеш себе, через те вона й виганяє тебе. А мені не можна вмішуватися у ваші справи.

Надворі дув холодний вітер, заходила ніч. Павлушка йшов за мною, як побите цуценя, і щось бурмотів ображено собі під ніс.

Сьогодні Павлушки вже немає.

Павлушка помер.

А три дні тому до кімнати зайшов високий, досить вродливий і ще молодий селянин з коротенькою борідкою і журними очима. Зачинивши за собою двері, він винувато зупинився і потер руки:

— І холодно, і голодно.

— А чого голодно? У колгоспі працюєте?

24.IV.33.

— Ну ке... до колгоспу...

— А ко... садю город... госпу, щоб... очі: прийшл... вас. А то ... скаже. Все ... дарському...

Другий ... житься, що... квашені бу... хоч він і в... ки.

Голова с...

— Ну я ... ку. Вам ут...

Одноосіб...

— Повер... повернули.

— Ну я ... і вам, мабу... ли.

— Та ви... чого не по...

— Не зн... дав.

Другий ...

— Я ма... картоплі. Б... заготівлі н... наклали — ... картоплі де... крито. При... бачила карт... і нічого не... украли у с... ка корову. ... шукати м'я... до мене.

— Може... А ну викид...

Викидали... шли. Ну ... жуть, забер... ж мені тре...

Голова с...

— Я ж ... центнери. ... харчі, а др... критого р... збереження... посадки.

Одноосіб...

— Хіба ... дити од... 0,25 га, що... доведено?

— Обсад...

— Коли... бідно —2,5... ж забрали ... Як же тепе...

...ав по столяр-
...руку вже відня-
...жу. Доведеться
... каже він про
...спокійно, як би
...ведеться про-
...-другий. — До-
... хоч обідав.
... оселю маєте?
... на Волгу. Уже
...ам працював, а
... назад. Щойно
... ніяких запасів,
...щось, — і він
...кою, скорчуючи

...у шматок хлі-
...в його в кише-
...и постояв і пі-

...ого поховали.
...сь мав добру
...нці села. Коли
... колективізація,
...забравши жінку
..., подався в сві-

...у ... ежав на
...го дітей (най-
...років) сиділи з
... голоду ногами
...Мати їхня піш-
...іба в друге се-
...ів устати з пе-
...на слабу руку,
... і впав аж на
...олівки він уже
...Так він проле-
...три дні, аж до-
...улася жінка.
...і помер на пе-
.... Він був сла-
...мер. Жінка пе-

— Допоможе! [...].

У одноосібника забрали коня. Він і каже:

— Мене опішили. Куди тепер я годен.

У день урочистого виходу колгоспників у поле — одноосібників зігнали на колгоспні двори закидати яму. Коли одноосібники почали проситися на обід, з них почали глузувати:

— У вас же немає чого їсти. Ви ж кажете, що голодуєте.

А господарник «Нового життя» перевершив у своєму нахабстві по викривленню партійної і радянської лінії.

Коли одноосібники почали говорити, що їм же треба свої городи копати, він нахабно відказав:

— Хоч копай, хоч не копай, все єдно ми у вас зеленцем заберемо!

У одноосібника Книша, бідняка, восени прийшли і, не ставлячи до нього ніяких вимог щодо хлібозаготівель чи іншого якогось податку (з огородини і грішми він виконав план, самооподаткування і зустрічний: 24 крб. +44 крб. +44 крб., а з хліба — недовиконав щось пудів 10), розібрали комірчину: дах узяли на паливо до ШКМ (школи колгоспної майстерності. — І. І.), а стелю — до колгоспу на жолоби. Потім прийшли, спустили з цепу собаку, собаку пристрелили, а цеп забрали.

— Я скінчу, тоді ти будеш говорити... Ну як було нас у батька троє синів, то я собі відкупив у двох братів оце клаптик... Я це кажу по-щирості: хоч вірте, хоч ні, — як я вас не знаю, і ви мене не знаєте, ну вообче, як, можна сказати, товариш командир воєнний, і я служив колись в артилерії, сказать би, в царській службі, ну це ж тоді таке правило було, що брали... Я, конечно, так думаю: раз роблю, то буде і для мене, і для держави... Я ж його не передав другій державі, а вони зі мною поводяться, сказати б, грубо: іде голова артілі чи бригадир, наші ж, знаю я його, знає він мене, так і не поклониться, — мовляв, ти одноосібник, ворог.

...А я так думаю, як нам партія каже, що одноосібник — майбутній колгоспник, то вони поступають неправильно... Я не проти колективу. Хіба я проти колгоспу? Ну я так думаю: як Ленін сказав — не все зразу, потрошку, на одну ступеньку, потім на другу, а потім і все — оце правильно. Не в один же рік треба усім стати колгоспниками.

...Оп'ять же, настроїли фабрик і заводів, може, мені й приємно поносити чистенькі калоші і гарний піджак, а як їсти нічого буде, так і піджак не нужен. Собака був на цепу — пристрелили. Це ж до одноосібника прийшли...

А я проти колгоспу нічого не маю. Тільки ж треба засіяти, посадити і тоді й сказати: «Прийміть, я ваш». А як я посію, коли мені не вказали, де сіяти? Тепер от садити картоплю, план засадити 18 соток. Так чим же я засадю? З осени забрали й картоплини не зоставили. Просив, хоч для дітей з цеберку зоставте — і слухати не захотіли. А ми як воювали, бувало, і наступаємо, і відступаємо, ну воєнних забираємо в полон, а мирного населення і то не трогали, не то що дітей. Так я думаю, що держава мусить же допомогти. Правда, я недовиконав здачу хліба, раз у мене уродило тільки 60 пудов, а мені налогу — 90 пудов.

У тридцять першому році я, правда, закопав чотири пуди пшениці, я не так, щоб ховати, чи щоб згнила десь під дощем, а сховав, сказати б, у повітці, викопав яму, поставив діжку, обсипав її сухою половою, поставив мішок, і знову зверху — половою... Ну вже по-хазяйському зробив. Вирили.

...А в колгосп нам, звичайно, треба йти, бо вже не те, що беруть за горло, а й дірочку в горлі роблять, щоб і дихати вже ніяк було. А воно тільки дурний у долоні плює, коли по воді пливе...

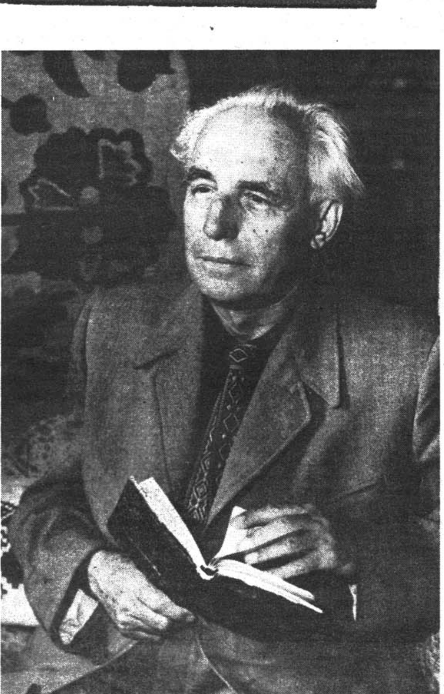
Входить сусіда і мовчки сідає біля печі, згодом входить ще один, запалює «козячу ніжку» і опускається на карачки біля дверей.

— От нехай і вони скажуть, як, можна сказати, одноосібники, чого ми охляли?

Той, що сидить на карачках, трусить задом і, полупавши очима, відказує:

— Об чом говорить. Якби воно їшло в колгосп — не шкода. У мене взяли картоплі 35 пудов, а в комору поступило тільки 11 пудов. Вот у чому вопрос.

Заходить четвертий — цей теж одноосібник. Вони тепер тримаються гурту, як ластівки перед перельотом у вирій. (...)

...иків. Рік 1933-й

... вночі вискочи-
...очала голосити.
...ходив. Вона ки-
...сідів, щоб ішли
...и, бо вона сама
...и, але ніхто не
... знову поверну-
...р'я й, умліваю-
...у і розпачу, по-
...и ще дужче. Це
... колгоспу. Він
...і з великим зу-
... до хати, де ле-
...і мертвий кол-

...госп Вороши-
...а... и всіх
...ного віку на
...арчування. Про-
... колгоспі зоста-
... тільки на три
...ся, що допомо-

...е допоможе?
...госпу злякано

— Прийшли, — каже Книш Свирид. — розбили, забрали і не сказали за що.

Одноосібник з червоним засмаленим обличчям, кремезний, говорить голосно, ніби балакаєш з ним через ниву. Наводячи цифри, він для підтвердження зиркає в бік дружини, але таким сердитим поглядом, немовби вона йому може заперечити. Його дружина, дрібненька з обличчя, з гостреньким носиком і гарненькими очима, затуркана, тихенька і боїться хоч би ненароком перебити свого чоловіка, що колись у царській армії служив артилеристом. Коли ж вона пробує вставити й своє слово, Свирид сердито зиркає і прикрикує:

24.IV.33.

— Ну коли ж ви гадаєте до колгоспу?

— А коли? Обсіюся, посадю город і тоді й до колгоспу, щоб не штрикали в очі: прийшли, мовляв, годуй вас. А то вже ніхто не скаже. Все зроблю по-господарському.

Другий одноосібник скаржиться, що в нього забрали квашені буряки й огірки, хоч він і виконав усі податки.

Голова сільради:

— Ну я ж вам дав справку. Вам уже ж повернули?

Одноосібник:

— Повернули... Нічого не повернули.

— Ну я ж видав справку і вам, мабуть, уже повернули.

— Та ви ж знаєте, що нічого не повернули.

— Не знаю. А справку я дав.

Другий одноосібник каже:

— Я мав торік багато картоплі. Виконав план по заготівлі найбільший, і ще наклали — виконав. Решту картоплі держав у ямі, одкрито. Приходила комісія, бачила картоплю, не брала і нічого не казала. Потім украли у одного колгоспника корову. Почали по селу шукати м'яса. Прийшли й до мене.

— Може, під картоплею? А ну викидай.

Викидали. Нічого не знайшли. Ну а картоплю, кажуть, заберемо. Беріть, але ж мені треба на насіння.

Голова сільради:

— Я ж тобі повернув два центнери. Один центнер на харчі, а другий узяв до закритого розподільника на збереження. Щоб не поїв до посадки.

Одноосібник:

— Хіба ж я зможу обсадити одним центнером 0,25 га, що мені по плану доведено?

— Обсадиш.

— Коли ж треба худобідно —2,5 центнера. А ви ж забрали п'ять центнерів. Як же тепер бути? (...)

Сьогодні померло двоє колгоспників із артілі Ворошилова. Один старий і другий молодий. Артіль послала воза одвезти їх на кладовище. Везли повз кухню 3—4-ї бригад, а в цей час на кухні в печі, де звечора пекли хліб, несподівано виявили Микиту, із тих трьох безпритульних, що їх я побачив уперше під соломою проти сонця. Микита був серед них старший, найменший — голубоокий Павлушка. Павлушка вже помер. Його поховали. Микиту сьогодні знайшли в печі, він був без ознак життя. Витягли його з печі, саме в цей час їхала повз двір підвода з двома трупами на цвинтар. Колгоспники, що були на кухні, вирішили скористатися з цієї підводи, винесли Микиту і поклали до тих двох трупів на воза. На дворі дув холодний вітер і йшов дощ. Микита лежав неприкритий. Дощ росив йому обличчя, віз трусився по грудках, поряд з кіньми йшов посмутнілий виснажений колгоспник. Його лякали ці трупи, що ще вчора працювали з ним на полі, і що також, як і він, одержували тільки по 200 грамів хліба та приварок. Колгоспник озирнувся на своїх колишніх поплічників і зупинився. З воза між трупами піднеслася рука в драному піджаці. Вулицею йшли колгоспники, вони ще раніше помітили, як серед мерців підносилася догори чиясь рука і кволо, ніби когось кликала до себе. Колгоспники оточили воза. На них помутнілими від чаду очима дивився Микита.

— Що ви робите? — з серцем запитав один. — Живих з мерцями ховаєте? Хіба дозволила партія ховати живих з мерцями?

Візник перелякано кліпав очима. Він не відчував себе за винуватого, бо ж йому Микиту поклали мертвого. Але почуття пригніченого такого примирення зі смертю вразило, і боляче вразило і його. Микиту зняли з воза і занесли до сусідньої хати.

— Може, й ці ще живі? — поторсав візник колишніх своїх поплічників. Але під руками були вже заклякли трупи. Він знову потяг до цвинтаря. [...].

26.IV.33.

Сьогодні Микита, якого мало вчора не поховали живцем, помер. Тепер його вже ховали одного. Біля їдальні годується тепер тільки один Іван. [...].

Вступне слово і публікація
Івана ІЛЛЄНКА.

«ВЕСНОЮ ОЦЕ, ЯК ПОЧАЛО ВІДТАВАТИ, ТАК ЇХ (ТРУПИ), ЯК ПОЧАЛИ ЗВОЗИТИ СЮДИ НА СЛІДСТВО. ОДНОГО РАНКУ ВИХОДЖУ, А ЇХ ПО-ПІД ТИНОМ СТОЇТЬ ТРУПІВ П'ЯТНАДЦЯТЬ. ЦІЛИЙ БАТАЛЬЙОН».

На знімках: наодинці зі своїми думками.
Фото Я. ПАВОЛОЦЬКОГО.

Петро Панч (крайній справа) з колгоспниками артілі «Нове життя» села Пироги Глобинського району. Квітень 1933 року.
Фото з архіву письменника.

АРГУМЕНТИ ДИРЕКТОРА НІЖИНСЬКОГО

«1876, 1919, 1933. Учителька писала на дошці якісь дивні цифри. А потім, повернувшись обличчям до класу, замість звичних слів прощання, які кажуть випускникам у таких випадках, вимовила: «Не питайте мене про ці дати. Але запам'ятайте їх...».

Життя розвело нас по різних краях і окраїнах. Та лише через багато років, у часи так званої гласності і перебудови, я розгадав ту арифметику: 1876 — то був рік духовного геноциду проти нашого народу, коли «емський» указ заборонив усе «малоруське», 1919 — політичний геноцид, коли була знищена Українська держава, 1933 — фізичний геноцид, який виморив понад сім мільйонів українців...».

Власне, цим спомином Володимира Ушенка можна було б і почати, і через кому, дописавши ще одну історичну дату, закінчити.

Але є привід поговорити про кому. Цим приводом стало одне із спільних засідань комісії розвитку української та інших культур і комісії з питань народної освіти Бориспільської міської Ради народних депутатів, де я й почула цю розповідь Володимира Ушенка, юриста за фахом, батька, дитина якого в нинішньому році піде до першого класу.

Відразу зауважу, що в Борисполі чимало свідомих людей Закон про мови в Українській РСР і Декларацію про державний суверенітет сприйняли як дві частини одного цілого. Саме тому, наслухавшись і начитавшись мудрих офіційних документів, 28 осіб, не змовляючись, подали до міського відділу народної освіти заяви з проханням відкрити для їхніх дітей-першокласників україномовний клас у російськомовній школі № 8. І що ж? Наткнулися на шалений опір педагогічного колективу школи, її директора В. Ніжинського, завідуючого відділом народної освіти міста М. Боровка, з благословення якого і продовжується русифікація дітей у Борисполі. На сторінках місцевої громадсько-політичної газети «Трудова слава» вже майже три місяці ведеться дискусія (назву лише заголовки матеріалів: «Скільки нам треба українських шкіл?», «Створення класу з української мовою навчання передчасне», «Мамо, а де ж український клас?», «Захід поки що недоцільний»).

Кілька разів з цього приводу засідали постійні комісії міської Ради народних депутатів. Пригадую виступ директора школи № 8 Володимира Ніжинського:

— Я — українець. Але мені однаково, якою мовою будуть вчитися мої учні. Закон не зобов'язує, а дозволяє відкривати українські класи в російськомовній школі. Педколектив школи, 67 осіб, до речі, сказав, що цей захід поки що недоцільний. По-перше, цього року ми набираємо п'ять перших класів, і жоден з педагогів, котрі їх вчитимуть, не володіє українською мовою. Крім того, школа працює в умовах експерименту, — за рівнем підготовки діти діляться на три групи. Виходить, треба створити відразу три україномовні класи, чого ми собі дозволити не можемо. Зрозумійте, ваші діти будуть білими воронами. І я не впевнений, що їм тут буде добре.

Так, у нас прекрасна школа, ремонт якої сьогодні коштує тисячі й тисячі карбованців. Ви питали, за чиї кошти я його роблю? Скажу чесно — аеропорту «Бориспіль». То що, я повинен сьогодні плюнути на дітей його працівників?

Ось такий монолог. Ось такі аргументи.

Дозволю собі поставити кілька запитань директорові Ніжинському.

«Мені однаково», — каже педагог. Людина, якій однаково, — байдужа чи безпринципна? То чи може така людина виховувати яскравих особистостей, патріотів своєї землі?

«Жоден з педагогів, котрі набирають перші класи, не володіє українською мовою». Отже, в школі погано поставлено інтернаціональну роботу. І чи не доречно було б офіційній комісії проаналізувати її й дати оцінку?

«Виходить, повинен плюнути на дітей працівників аеропорту «Бориспіль»? — запитує директор. Навпаки, коли виник прецедент створення україномовного класу, чому було б не запитати цих працівників про їхні бажання? Напевне, серед них знайшлися б інтелігентні люди, котрі також захотіли б віддати своїх дітей до україномовного класу?

Принаймні, таких знаю. До того ж Українське управління цивільної авіації прагне самостійності, навіть створено уже об'єднання «Авіалінії України», працівники якого з часом прийдуть до розуміння, що вони мають осягнути українську мову.

«Ваші діти будуть білими воронами». Школа № 8 задумувалась як двомовна. Напевне, через те, що нам за різних часів і режимів «було однаково», вона й відкрилась як російськомовна. От і виходить, що в очах директора Ніжинського ми як і наші діти, стали білими воронами на своїй землі?

На квітневому засіданні двох комісій було прийнято рішення — «врахувати думку батьків, питання про відкриття україномовного класу в школі № 8 вирішити позитивно». Цими днями редакційна пошта принесла новий лист групи бориспільських батьків за підписами В. Ушенка, Л. Кузьменко, М. Чичкало: «...майбутній україномовний клас вже розгромлено. 27 заяв від батьків, з яких 9 на ім'я директора школи № 8, притримані завідуючим міськвно М. Боровком у себе. 25 травня на засіданні комісії з питань народної освіти вирішено остаточно — клас відкрити. Проте під шаленим тиском частина батьків відмовилася від попередніх заяв і вирішила віддати своїх дітей до інших шкіл.

Найбільше потерпають матері, котрі працюють у дитячих садках. Наприклад, вихователька дитсадка «Світлячок» Л. Турсунбаєву викликали в міськвно і навіть погрожували звільненням з роботи. Вона змушена була також забрати заяву. Батьки бояться, що їхніх дітей будуть утискувати так само, як і їх...».

1876, 1919, 1933... А я боюся, щоб новітнім учителям за такого розвитку подій не довелося дописувати в цей ряд ще одну історичну дату — 1990. Як день мертвонародження Закону про мови в Українській РСР і Декларації про державний суверенітет України.

Катерина КІНДРАСЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

«Я — УКРАЇНЕЦЬ. АЛЕ МЕНІ ОДНАКОВО, ЯКОЮ МОВОЮ БУДУТЬ ВЧИТИСЯ МОЇ УЧНІ».

СИМФОНІЯ «БІЛЯ РОЗБИТИХ НОЧОВ»

Київське музичне училище імені Глієра знане в усьому світі. Славна 125-річна історія цього найстарішого на Україні навчального музичного закладу. В становленні училища брали участь П. Чайковський, М. Римський-Корсаков, С. Рахманінов. Його педагогами й випускниками були М. Лисенко, Р. Глієр, М. Леонтович, К. Стеценко, Л. Ревуцький, Б. Лятошинський та інші. Але нині престиж училища як кузні кадрів для музичного мистецтва різко впав.

Музичне училище — творчий навчальний заклад. У його складі є симфонічний, духовий, народний, естрадний та десятки інших ансамблів, але в училищі немає не тільки залу для виступів, а й репетиції проводяться в звичайній великій кімнаті, де учні після тригодинних тренувань буквально втрачають слух. Усі санітарні норми по децибелах значно перевищені. За 45 років змінилося багато високих керівників, які обіцяли допомогти, але питання спеціального приміщення не вирішено й дотепер.

У нас відсутній високоякісний інструментарій, бо наша вітчизняна промисловість по виготовленню музичних інструментів ще не вийшла на світовий рівень. А ті інструменти, які купуємо, дуже швидко псуються, та й мало їх.

Але найбільшою нашою бідою є безталанність і нікчемність людей, яким довірено керувати училищем. Свої власні інтереси вони ставлять вище за інтереси училища. І як наслідок — навчальний процес іде абияк, дисципліна впала, групові заняття відвідують 30—40 відсотків учнів. Виховна робота не ведеться. Творчий потенціал училища різко знизився.

Ще одна болюча проблема — створення музею Р. Глієра. Значення створення такого музею важко переоцінити. Він потрібний для виховання учнів училища. Щоб справді бути «глієрівцем», треба знати історію училища, життєвий і творчий шлях Глієра та інших корифеїв музичного мистецтва, які працювали в стінах училища.

Нині училище, на проблеми якого десятиліттями ніхто не звертав уваги, виявилося біля розбитих ночов. У критичному стані симфонічний і духовий оркестри. Припинили існування камерний оркестр та ансамбль скрипалів. Професійний рівень учнів невблаганно наближається до нульової позначки. І як останній удар — звільнення торік з роботи 20 викладачів. Їхня кваліфікація не викликала сумніву, то чому ж їх звільнено? Це ж ставить під сумнів навіть подальше існування училища як навчального музичного закладу.

Про всі ці неподобства знають і в Головному управлінні, і в Міністерстві культури України. Знають, але нічим не допомагають.

Катастрофічно бідна матеріальна база, нездоровий моральний мікроклімат в училищі вносять розлад, не дають творчо працювати. Звертаємося до народних депутатів, до Комісії в справах культури й духовного відродження — допоможіть!

Альфред ГРЕБЕНЮК,
Олександр ДРИГА,
Валерій ПОДВАЛА
та інші (всього 11 підписів викладачів музичного училища імені Глієра).
Фото
Василя АРТЮЩЕНКА.

ВПЕРЕД — НА ЗАПАХ КОВБАСИ

Чому в нашій країні звичайна порядність сприймається як дивацтво? Чому за культуру ратують лише... працівники культури? Чому навіть уявити важко, щоб шахтарі чи металурги страйкували проти падіння моралі чи всюдисущого економічного, виробничого, управлінського безкультур'я? Тому що, як дуже точно помічено журналістами, зруйнувавши культуру, легко навчити перетворену в жалюгідну істоту людину рухатися лише на запах ковбаси.

— Напевне, одна з найголовніших причин такого «руху» — недостатня увага до мистецької освіченості народу. Мені, як фахівцю, особливо болить музична освіта, яка, на жаль, у нашій загальноосвітній системі відіграє насамперед роль відпочивально-розважальну, а не духовно-просвітницьку. Музвиховання в дитячих садках зводиться до численних дитячих ранків. У школах суть предмета «Музика і співи» визначається успіхами шкільного хору хлопчиків і дівчаток у біленьких сорочках і темненьких штанцях та спідничках, вишикуваних на сцені «за зростом». Основним інструментом для музичної освіти став чомусь баян, напевне, тому, що його легко переносити й зачиняти в шафу. Фортепіано в школах або взагалі немає, або неприпустимо розстроєні, або доповнюють інтер'єр у директорському кабінеті. Між музичною освітою в дитячому садку і шкільними уроками музики та співів немає спадкоємності, наступності в заняттях, розвитку здібностей.

Музична освіта грунтується на засадах добровільності, маю на увазі дитячі музичні школи, музичні училища. На мій погляд, для піднесення загальної культури й духовності нашого суспільства, оздоровлення моралі необхідно ввести обов'язкову загальну музичну освіту.

Олена СИПЛИВА,
викладач Олександрійського педагогічного училища.
Кіровоградська область

НЕ У СВОЇХ САНЯХ

Шановна редакціє! Звертаються до вас за допомогою ветерани війни і праці села Мигово Вижницького району Чернівецької області. Справа у тому, що наша сільська Рада несправедливо веде розподіл товарів у магазинах. І в першу чергу кривдить ветеранів війни і праці. Їм майже нічого не перепадає навіть з товарів першої необхідності — шкарпеток, білизни, одягу, взуття тощо. А коли мова заходить про будівельні матеріали, то ні від кого не почуєш слова. Що, коли, кому дають і коли тобі щось дістанеться — не довідаєшся нізвідки. На мої ж зауваження голова сільської Ради тільки каже: «Я собі нічого не беру. Комісія розподіляє». Отож і просимо вашої допомоги...

І. РОМАНЮК,
голова ради ветеранів.

Ще в давнину казали: про рівень культури нації треба судити з того, як ставиться вона до стариків і дітей. За цими мірками ми дуже програємо. Річ не тільки в процитованому уривку з листа. Оглянемося довкола, в своїх трудових колективах. Хто п'ять літ тому працював з нами поруч? Забули. Навіть важко сказати, чи живий той пенсіонер. А про те, які клопоти допікають недавнього товариша по праці, вже й взагалі нічого не знаємо. Правда, до пенсіонерів-керівників ставлення дещо інше. Їх пам'ятають, віддають почесті і надають «персональні» привілеї. Що ж до широкого загалу пенсіонерського простолюду — отого, що виніс на своїх плечах і голод, і холод, і лихоліття війни, — ми не уважні. Що залишили їм у спадщину? Самотність і відчуття зайвості? Гріх так думати. Останнім часом таки крига неуваги скресла. І «пайки» з'явилися, а по великих святах подарунки, вітання надсилаємо...

Та для пенсіонера найгіркіші будні, коли він у хаті залишається наодинці з радіо. Прислухайтесь у чергах, якщо там проштовхуватиметься до прилавка за «дефіцитом» дідусь, скільки йому наговорять всіляких образ! І ніхто й не подумає: а, можливо, тими чобітками, чи ще чимось, у своє життєве надвечір'я людина хоче привернути увагу до себе, почути в рідній хаті щебет внучат? Це ж бо єдина і найбільша радість. Бо ми з вами можемо завітати до нього хіба що за командою профкому. Іноді навіть із запізненням. Тож чи варто відтісняти людину від прилавка і в'їдливо кидати в обличчя: «Це не за хлібом, діду, черга, посторонись!»

Відтирають від прилавка при перерозподілі товарів і в миговських магазинах. Тут теж кожен прагне виміняти свої гроші на товар, якого надто мало. А в двох ощадкасах села зберігається... майже п'ять мільйонів карбованців! І ніхто не знає, що з ними буде завтра. Зате добре знають ціну електротоварам, годинникам, тощо.

У минулому році під час відрядження до Бєлграда я випадково зустрівся із жінкою з цього ж району. Вона розповіла, що за п'ять поїздок разом з сином вторгувала і поклала в югославський банк чотири тисячі доларів. І на підтвердження показала банківську книжку: «Ще раз поїду і куплю синові машину!»

Одне слово, комерційні люди підмітають з полиць усе. Бо ж тепер за кордон їдь — не хочу! Нещодавно з Вижниці навіть автобусний рейсовий маршрут відкрили в Румунію. Тож тільки встигни поперед дідів щось урвати — і в дорогу.

А те, що в погоні за товаром люди, м'яко кажучи, навіть втрачають іноді почуття міри, свідчать конкретні факти із згаданої сільської Ради. Один тільки приклад. У списки черг на придбання гостродефіцитних товарів, що існувала до середини лютого, секретар виконкому сільської Ради Ю. Семеген вписав себе: на придбання швейної машинки — другим; на мотоцикл «Мінськ» — першим; на м'які меблі — першим; на холодильник — п'ятим; на пилососи разом з батьком — відповідно першим і другим; газову плиту отримав у числі перших трьох. Разом з Семегеном у лідируючій групі списків були й інші працівники сільради, магазинів, їхні знайомі та рідні. Звісно, рядовому пенсіонеру туди було не протиснутися.

Голова сільради В. Іванчук пояснив:

— Так робилося й по інших селах. Тому райвиконком своїм розпорядженням змінив порядок продажу товарів підвищеного попиту. Тепер його розподіляє спеціальна комісія сільвиконкому, яку очолює голова Ради, і направляє у трудові колективи. Там мають брати товар і пенсіонери. А інваліди й ті, що вийшли на пенсію не з наших трудових колективів, — через раду ветеранів.

Але й нова система перерозподілу шкутильгає. Майор Д. Найда і капітан С. Рибчук з Вижницького райвідділу міліції розповідали:

— Тепер виконкоми так позаплутували справи з тим перерозподілом, що толку не виведеш. По кілька днів товар лежить, люди штурмують магазини, а комісії засідають по три дні. Тому, якщо вже вони сіли не в свої сани, то хоча б оперативно проводили отой перерозподіл. І нарешті не менш важливе: кількість людей, що ділять готову продукцію, збільшилася у п'ять-сім разів, а порядку не додалося. За перший квартал приховування товарів у магазинах Миговської сільської Ради збільшилося у порівнянні з відповідним періодом минулого року на 100 відсотків.

Познайомилися ми і з розподільними рознарядками на новий товар, що якраз «загрузили» в сільраді на травневі свята. Так ось, з 12 найменувань товарів пенсіонерам перепало 20 пар тапок та один електродвигун. Правда, виділили і два телевізори. Та не від щирості. Як зізнався сам голова виконкому, думали, що за високими нинішніми цінами в селі телевізорів ніхто не братиме. Не можна обійти увагою в цьому колективному документі ще один рядок. З'ясовується, 10 пар тапок виділили для проведення сільських обрядів. Прочитавши цю зворушливу цифру, не знав, як повестися: чи вичавити сльозу, уявивши запланованих 10 покійників у білих тапках, чи розреготатися до нестями над нареченою в білому платті і рябеньких тапках. Але хоч смійся, хоч плач, а більше їм нічого не перепаде, бо не виділено...

— Те, що про пенсіонерів не зовсім забувають у селі, правда, — втручається в розмову з керівництвом виконкому автор листа І. Романюк (на час нашого приїзду він вже не був головою ради ветеранів). — Пригадую, мені навіть якось голова сільради доручив розподілити серед пенсіонерів носові хустинки... Аби бабки мали чим втирати старечі сльози.

А сплакнути, і не один раз, є від чого. Ось що сказано у рішенні виконкому сільської Ради (№ 3,21.01.91): «...У селах Миговому та Великому є багато ветеранів війни та праці, які живуть у незадовільних умовах, у бідності, одинокі престарілі не забезпечені паливом на зиму, а з боку ветеранської ради не виявляються такі громадяни і не складено жодного акта для отримання допомоги. Не ведеться облік малозабезпечених громадян. Не робиться подвірного обходу пенсіонерів».

У цих узагальненнях оцінка не тільки діяльності громадської організації, а й самого виконкому, який став стороннім спостерігачем. Не спростували цієї думки і підготовчі матеріали виконкому. Правда, не в кращому світлі постав перед нами і автор листа Іван Максимович Романюк — колишній голова сільської Ради. Першопричиною написання його листа до редакції стала не стільки неувага сільради до ветеранів, скільки до нього самого. Річ у тім, що Іван Максимович хотів собі придбати ще одну газову плитку (а в селі понад 700 дворів не мають ніяких). І як тільки черговий перерозподіл відбувся не на його користь, Іван Максимович звернувся до редакції. Питання, звичайно, поставив своєчасно і правильно. Але...

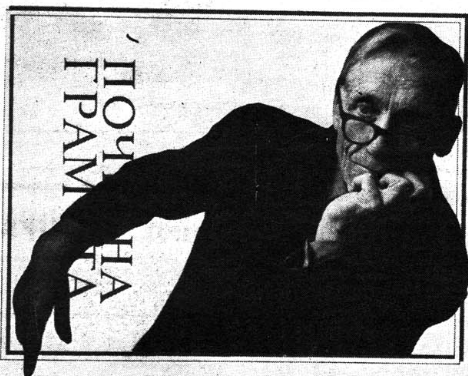
— Скажіть, Іване Максимовичу, а для кого з рядових пенсіонерів ви як голова ради ветеранів і колишній голова сільської Ради ціною свого авторитету добивалися тих чи інших товарів підвищеного попиту? Що зробили особисто для ветеранів війни, про яких з таким болем писали до редакції? За кого заступилися?

Отут, думав, і дістанеться місцевому керівництву. Бо ж звів їх віч-на-віч. Та за дві години Романюк ледь згадав одну людину, про яку мимохідь сказав голові сільради. І все. Зате виконкомівці пригадали йому, як ціною хитрощів Романюк хотів придбати для себе товари підвищеного попиту. Виходить, як у тому анекдоті: хто що стереже, той і має. Чергу стереже — без черги бере?

На завершення розмови хотілось би поставити питання в іншому плані. Законодавством про Ради не передбачено, щоб виконкоми виконували функції торговельних відділів споживчих товариств, діяльність яких регламентується Законом про кооперацію в СРСР. А відтак обласній Раді народних депутатів Чернівецької області, можливо, з допомогою прокуратури варто було б переглянути отой ланцюжок «нехарактерних» розпоряджень. Щоб кожний займався тим, чим йому належить.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент газети «Голос України».
Чернівецька область.

Фотоколаж Михайла САЧКА.

І ТАТО РОЗТАНУВ ЗА ОБРІЄМ...

Впродовж 46 літ розшукував я могилу батька, носячи біля серця фронтові трикутники, в яких висловлювалися сподівання на скору зустріч... Писав листи-запити, і ось довгождана відповідь з Товариства Червоного Хреста. А за нею спогади, спогади...

Татові було неповних 30 літ. В останніх листах з фронту він писав, що війна скоро скінчиться, і він повернеться додому. Та не судилося: в бою під містом Суленцин його було тяжко поранено і він помер 19 березня 1945 року. Поховали, як повідомлялося в «похоронці», обіч шосейної дороги. Потім було перезахоронення, про місце якого рідні нічого не знали.

З дитинства я мріяв відшукати могилу батька. І ось з листа Товариства Червоного Хреста стало відомо, що «Старший сержант Кокойло Василь Іванович, 1915 року народження, загинув 19.03.1945 р., похований на радянському військовому кладовищі у м. Цибінка-Бялкув, могила № 165, воєводство Зелена Гура, Республіка Польща».

Запам'яталося з дитинства, як ми вдруге проводжали батька на війну. Було це навесні 1943 року. Спочатку він брав участь в обороні Севастополя. Після прориву оточення пробився на кілька днів додому. І знову поспішив на фронт. Він не хотів, аби всі рідні збиралися на проводи. А тому проводжали ми його утрьох: бабуся, я і сестра. Мама й дідусь були на роботі в полі. Батько засіяв пшеницею й житом город, потім узяв на плечі мене й сестричку і ми пішли до річки Молочної. Жили на околиці міста Великий Токмак, що на Запоріжжі. На березі зупинилися, попрощалися з батьком. Він пішов берегом до військкомату. Часто зупинявся, повертався обличчям до нас, махав рукою. Довго стояли ми приголомшені розлукою, аж доки тато не розтанув за обрієм.

Майже піввіку минуло з того часу, а перед очима досі ця картина проводів...

І ось я з дружиною, донькою й сином їду до Польщі в місто Цибінка-Бялкув на могилу батька. Військове кладовище, де поховано майже одинадцять тисяч радянських воїнів. У центрі меморіального цвинтаря — висока стела з символом матері-Батьківщини, в образі молодої жінки, яка тримає у високо піднятих руках факел вічної пам'яті. Внизу — великі цифри «1941—1945». На кладовищі багато братських могил, в яких поховано по 50—90 чоловік. Над цими могилами — чотиригранні обеліски висотою до 1,5 метра, увінчані з кожного боку п'ятикутними зірками. Їх дуже багато. Під одним з них у братській могилі лежить і мій батько, гвардії старший сержант Кокойло Василь Іванович.

Йдемо до могили батька. У небі лунає жалісливий голос двох лебедів, які неначе вітають нас. Підходимо до могили. Опускаємось на коліна. Усе в душі перевернулося. Нестримні сльози полилися з очей. Адже ніхто з рідних досі не мав змоги навіть поплакати над могилою. Ми поклали живі квіти і землю, привезені з України, по-християнськи пом'янули батька і всіх полеглих воїнів.

Символічним було й те, що в цей час на високу стелу опустився самотній журавель, який притомився у вирію. Він нагадав наших батьків-солдатів, що стали символами. Увечері знову прийшли на могилу, запалили свічки. Тяжко було розлучатися з Цибінкою. Важкою ціною досталося нам мирне сьогодення.

На завершення цієї сповіді хочеться висловити щиросердну вдячність польським друзям з народової влади, місцевій школі і всім мешканцям Цибінки за те, що оберігають кладовища в належному стані. І особливо подякувати пані Ядвізі Пацевич, її матері Марії і чоловікові Яну, та пану Генику за те, що допомогли знайти могилу, тепло відгукнулися на наш біль, гостинно прийняли нас. Таке не забувається.

Олександр КОКОЙЛО,
проректор Київського педагогічного інституту іноземних мов.

ЗА П'ЯТЬ РОКІВ ДО ПОЧАТКУ

На олімпійській хвилі

До початку Олімпійських ігор в американському місті Атланті має пройти п'ять років, але їхні організатори вже розпочали інтенсивну підготовку до цієї події. Нещодавно в Сієтлі керівниками НОК США та Олімпійським Оргкомітетом Атланти було прийнято попередню угоду, яка намітила фінансові стосунки між обома організаціями.

Угода передбачає, що всі торговельні й фінансові операції, які мають відношення до проведення Олімпійських ігор 1996 року, контролюватимуться Оргкомітетом Атланти. Організатори отримають 70 відсотків прибутку від продажу прав на використання олімпійської символіки різноманітними спонсорськими корпораціями та від інших операцій. Оргкомітет буде також провідним партнером у всіх спільних з НОК США фінансових заходах.

— Ми прийшли до згоди з більшості пунктів, але необхідно ще уточнити окремі юридичні деталі, — заявив президент НОК США Роберт Хельмік. Оргкомітет Атланти ще визначить, кому буде надано право використовувати олімпійську символіку в рекламі. За попередніми підрахунками, очікується, що це має принести прибуток у 463 мільйони доларів, 324 з яких надійдуть на рахунок Оргкомітету.

Хоч детальний план і бюджет ще знаходяться у стадії розробки, резолюція виконкому НОК США намітила найширшу структуру партнерства.

Голова Оргкомітету Атланти Білл Пейн хотів би вже тепер мати офіційно затверджений фінансовий план. Тоді його організація взяла б на себе відповідальність за всі угоди і матиме переважне право голосу при обговоренні контрактів. За домовленістю з НОК усі спірні питання вирішуватимуться комісією з трьох осіб — президента НОК Р. Хелміка і представників Оргкомітету Атланти.

— Це досить прийнятно для нас,— сказав Р. Хелмік.— Зрештою, Ігри-96 належать Атланті...

НОК гарантовано отримання 100 мільйонів доларів, або 30 відсотків чистого прибутку від співробітництва з фірмами-спонсорами Олімпіади. Національний олімпійський комітет завершує формування чотирирічного бюджету на 1992—1996 роки, очікує прибуток у 373 мільйони доларів, 114 з яких нададуть спонсори. МОК має намір застосувати свої фонди на підготовку збірних США для участі в Олімпійських та Панамериканських іграх.

Теніс

ВАГАННЯ СЕЛЕШ

Югославська тенісистка, перша ракетка світу Моніка Селеш, після того, як вона стала переможницею відкритого чемпіонату Франції, зробила заяву журналістам. Моніка вважає, що необхідно змінити правила Міжнародної федерації тенісу (ІТФ), що стосуються допуску спортсменок на олімпійський турнір в Барселоні. Відповідно до рішення ІТФ, «перепусткою» на олімпійські змагання буде участь у командному розіграші Кубка Федерації 1991 року, який пройде в липні в англійському місті Ноттінгемі.

— Правила слід переглянути, інакше олімпійський турнір може втратити своє представництво,— сказала Селеш.— Якщо вони продовжуватимуть наполягати на своєму, то з найсильніших тенісисток в Барселоні опиниться тільки Штеффі Граф, яка зможе перемогти навіть, якщо гратиме лівою рукою...

Як відомо, Селеш неодноразово заявляла про бажання взяти участь в Олімпійських іграх. Але вона, так само, як, приміром, Мартіна Навратілова (США) та Габріела Сабатіні (Аргентина), не збирається представляти країну в розіграші Кубка Федерації. «Я не бачу зв'язку між Олімпіадою та Кубком Федерації. ІТФ ризикує зробити турнір в олімпійській Барселоні другорозрядним змаганням»,— вважає Селеш.

Пострівай, любий. Фото Миколи БОЧКА.

Хокей

НОВІ ТУРНІРИ

Міжнародна хокейна федерація (МХФ) має найсерйозніші наміри, повідомляє агентство ДПА, організувати турнір клубних команд у рамках Європейської ліги хокею, розмови про яку ведуться вже кілька місяців. Її створенням ІІХФ відреагувала на плани, які народилися в США та Канаді, організувати так звану «Глобальну лігу».

Представник МХФ заявив, що концепція Європейської ліги вже розроблена. Передбачено три групи, кожна з яких проведе свій чемпіонат. Група «А», за попередніми даними, складатиметься з команд Швеції, Фінляндії, СРСР, Чехо-Словаччини, Швейцарії та Німеччини. Група «Б»: Італія, Австрія, Югославія та Румунія. Група «В»: Норвегія, Данія, Великобританія, Нідерланди, Франція та Іспанія.

Є вже й розклад цих турнірів, ігри яких проходитимуть з урахуванням національних першостей.

КІНЕЦЬ «ФУТБОЛЬНОЇ ЛОТЕРЕЇ»?

Фінальний матч наступного чемпіонату світу з футболу обійдеться без післяматчевих одинадцятиметрових ударів, які вирішували долю ігор, після того як команди не могли визначити переможця в основний і додатковий час. Так станеться в тому випадку, повідомляє агентство Рейтер з Цюріха (Швейцарія), якщо буде схвалено радикальну пропозицію організаторів світового чемпіонату-94 — американців.

— Пропозиція США відносно того, що фінал чемпіонату світу-94 повинен переграватися в тому випадку, якщо і додатковий час не виявить чемпіона світу, була висунута його Оргкомітетом, — заявив представник Міжнародної федерації футболу (ФІФА) Андреас Херрен.

Херрен згідний з тим, що пенальті, які вирішили долю Кубка європейських чемпіонів у недавньому матчі в місті Барі (Італія) між югославською «Црвеною звездою» та французьким «Олімпіком» (Марсель), стали причиною детального вивчення пропозиції американців. Тоді югослави уперто захищалися під час основного й додаткового часу матчу, довівши справу до пенальті і продемонструвавши при цьому скучний, нудний футбол. Одинадцятиметрові принесли їм перемогу — 5:3 над суперником, який володів ініціативою майже протягом усього поєдинку. Після зустрічі тренер «Црвеної звезди» Любко Петрович зізнався, що настроїв своїх гравців на «захисний варіант», сподіваючись на успіх у пенальті.

Альтернативу пробиттю одинадцятиметрових висунув виконавчий шеф Англійської футбольної асоціації Грехем Келлі. Він запропонував футболістам пробивати не 11-метрові, а штрафні удари (без захисної стінки) з лінії штрафного майданчика.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
Заступник головного редактора Анатолій Горлов.
Чергові редактори — Олексій Євсіков Анатолій Краслянський.
Автор макета, змінний секретар — Євген Українець.
Випусковий — Леонід Клюско.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Леся Онищенко, Ірина Бабич, Валентина Лукаш, Ольга Малина, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська, Галина Каблак.
Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Сергій Скаженюк, Марія Солодюк.
Лінотипісти: Валентина Чичирко Наталія Позняк.
* * *
Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Індекс 60955.
Тираж 184200
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.
Зам. 03151281.